

*Załącznik Uchwały Nr XXVI/199/06
Rady Miejskiej w Dobrej
z dnia 30 czerwca 2006 r.*

**STRATEGIA INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY DOBRA
NA LATA 2006-2013**

CZERWIEC 2006

SPIS TREŚCI

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA	3
1.1. TŁO I PRZYCZYNY	4
1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE	5
1.3. STRUKTURA DOKUMENTU	9
1.4. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH.....	12
2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	20
2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	21
2.2. PROBLEMY SPOŁECZNE Z PERSPEKTYWY OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ	23
2.3. KWESTIA DZIECKA.....	28
2.4. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH	31
2.5. KWESTIA UZALEŻNIEŃ	37
2.6. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI	39
2.7. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI.....	41
2.8. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	42
2.9. ANALIZA SWOT.....	44
2.10. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	51
2.11. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ	52
3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA.....	55
3.1. MISJA.....	56
3.2. CELE STRATEGICZNE	57
3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII.....	68
4. UWAGI KOŃCOWE	71

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA

Część wstępna zawiera elementarne informacje dotyczące zasad konstruowania dokumentu. Przedstawione w niej zostały aspekty prawne, będące podstawą działania samorządu lokalnego, zasady i wartości, na których opiera się lokalna polityka społeczna oraz najważniejsze informacje dotyczące metodyki pracy nad strategią. Jest tutaj także pokazany związek analizy z innymi dokumentami strategicznymi funkcjonującymi na różnych poziomach administrowania i zarządzania.

1.1. TŁO I PRZYCZYNY

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych, podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk) występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Obowiązek opracowania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17.1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1231 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 z późn. zm.),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. Nr 228, poz. 2255 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179, poz. 1485),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493).

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

Europejska polityka społeczna została określona w głównej mierze podczas Szczytu Lizbońskiego w 2000 roku, na którym kraje członkowskie Unii Europejskiej uznały, że zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego będzie centralnym elementem w procesie modernizacji europejskiego modelu społecznego. W roku 2001 uzgodniony został przez Radę, Parlament i Komisję Europejską „Wspólnotowy program na rzecz walki z wykluczeniem społecznym na lata 2002-2006”. Jego celem jest wsparcie współpracy pomiędzy krajami Unii Europejskiej i zwiększenie skuteczności przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Polska zgłosiła gotowość przystąpienia do programu, w efekcie, czego podjęła prace nad przygotowaniem Memorandum w sprawie Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum – JIM), Narodowej Strategii Integracji Społecznej oraz Krajowego Planu Działania na rzecz Integracji Społecznej. Powołany przez Prezesa Rady Ministrów w roku 2003 Zespół Zadaniowy do spraw Reintegracji Społecznej opracował dokument pt.: „Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski”. Autorzy tego dokumentu podjęli próbę dokonania całościowej analizy sytuacji społecznej w Polsce, wskazania priorytetowych problemów oraz dobrych praktyk na rzecz inkluzji osób i grup.

Opracowując lokalną strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych, uwzględniono dokumenty programowe, w których akcentuje się konieczność zapewnienia dialogu i partnerskiej współpracy instytucji rządowych, samorządowych, organizacji pozarządowych oraz biznesu. Uznaje się także za niezbędną partnerską współpracę z osobami podlegającymi wykluczeniu społecznemu.

Wspomniane dokumenty to przede wszystkim:

- Narodowy Plan Rozwoju na lata 2004-2006,
- Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego,
- Sektorowy Program Operacyjny Rozwoju Zasobów Ludzkich.

1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE

Wartość to termin używany do określenia tego, co godne uznania i pożądania, cenne i dobre. Człowiek budujący swój system wartości pewne z nich eliminuje (odrzuca jako złe, czyli traktuje je jako „antywartości”), inne pozostawia i hierarchizuje według przypisywanej im ważności. Wartość jest cechą względną, a to oznacza, że nie zawsze, nie w każdym miejscu, nie przez wszystkich i nie w każdych okolicznościach przypisywana jest przedmiotom podlegającym ocenie.

Przedmiotami wartościowania w polityce społecznej są najczęściej stosunki społeczne, stan zaspokojenia potrzeb, instytucje społeczne, stosunki między człowiekiem a przyrodą.

Polityka społeczna oparta na określonych zasadach, normach i wartościach może być postrzegana jako przewodnik działania państwa i władz samorządowych różnych szczebli w celu:

- kształtowania warunków życia ludności oraz stosunków międzyludzkich, a także ogólnych warunków rozwoju;
- harmonizowania i godzenia rozbieżnych interesów różnych grup społecznych oraz tworzenia warunków dla pokoju społecznego między kapitałem a pracą.

Z wartości wynikają zarówno cele polityki społecznej, jak i zasady. Źródła, z których czerpie wartości polityka społeczna, są bardzo różnorodne. Są to m.in. ideologie, doktryny społeczne i gospodarcze, społeczne oczekiwania wyrażane za pośrednictwem różnych kanałów społecznej komunikacji, normy zwyczajowe, poglądy osób znaczących w społeczeństwie. W polityce społecznej, odwołującej się do wartości cenionych przez społeczeństwo, ważny jest podział na wartości odczuwane i uznawane. Wartości odczuwane wiążą się głównie ze sferą emocjonalną, zaś uznawane opierają się na przekonaniach, że pewne cechy powinny być odczuwane jako wartość.

Niektóre zasady polityki społecznej są tożsame z wartościami. Zasady to ogólne doktryny i normy działania, którymi powinny kierować się podmioty polityki społecznej w realizacji podstawowego celu, jakim jest zaspokajanie potrzeb. Zasady, które są najczęściej artykułowane bądź realizowane w polityce społecznej, a które stają się dla twórców strategii podstawowymi fundamentami budowania społeczności lokalnej, wolnej od zagrożeń i problemów społecznych, to:

1. **Zasada samopomocy** – przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych; zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.
2. **Zasada przeczności** – oznacza, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może być tylko efektem świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny.
3. **Zasada solidarności społecznej** – najczęściej rozumiana jako przenoszenie konsekwencji, niekiedy utożsamiana z solidaryzmem społecznym, oznaczającym wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw.

4. **Zasada pomocniczości** – oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb; w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od państwa.
5. **Zasada partycypacji** – wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która poszczególnym ludziom zapewnia możliwość pełnej realizacji swoich ról społecznych, natomiast poszczególnym grupom pozwala zająć równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.
6. **Zasada samorządności** – stanowi realizację takich wartości, jak wolność i podmiotowość człowieka, a wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która jednostkom i grupom gwarantuje prawo do aktywnego udziału w istniejących instytucjach społecznych oraz tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.
7. **Zasada dobra wspólnego** – przejawia się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.
8. **Zasada wielosektorowości** – polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Polityka społeczna, jako przewodnik czy też wskazówka działania oparta na zadeklarowanych wartościach i zasadach, określa i wyjaśnia misję, obejmuje możliwości i cele przedsięwzięć organizacyjnych, wymusza odpowiednie zachowania, nakreślając przydział odpowiedzialności i towarzysząc temu delegację kompetencji na wszystkie poziomy organizacyjne.

Z wymienionych powyżej zasad wynikają podstawowe cele, które powinny kształtować politykę społeczną w danym środowisku lokalnym. Są to przede wszystkim:

- dążenie do poprawy położenia materialnego i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najsłabszych;
- prowadzenie bieżących działań osłonowych;
- dostrzeganie zagrożeń społecznych z wyprzedzeniem;
- dorównywanie do standardów unijnych i międzynarodowych.

Polityka społeczna Unii Europejskiej opiera swoje założenia na działaniach związanych z polepszeniem warunków życia, pracy i kształcenia, zapewnieniem powszechności prawa do zatrudnienia i wykształcenia, a wreszcie stworzeniem systemu zabezpieczenia społecznego.

Z uwagi na przystąpienie naszego kraju do tej struktury społeczno-gospodarczej jest rzeczą oczywistą i zrozumiałą, że właśnie te wartości i zasady stanowią fundament budowy dokumentu wskazującego lokalne problemy społeczne i metody ich rozwiązywania.

W polityce społecznej terminem „problemy społeczne” oznacza się wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym. Natomiast określeniem „kwestia społeczna” wyróżnia się wśród nich te, które:

- odznaczają się szczególną dolegliwością dla potencjału osobowego społeczeństwa;
- są następstwem niedostosowania sposobu, w jaki funkcjonuje społeczeństwo, do podstawowych potrzeb indywidualnych i zbiorowych;
- nie są możliwe do rozwiązania siłami pojedynczych grup ludzkich.

W węższym znaczeniu termin „kwestia społeczna” oznacza konkretny problem o szczególnie wysokim stopniu dotkliwości dla życia i współdziałania członków społeczności. W szerszym znaczeniu termin ten oznacza natomiast sprzeczność pomiędzy zasadami obowiązującymi w danym społeczeństwie, formacji ustrojowej czy nawet cywilizacji, a dążeniami jednostek i zbiorowości do godnego życia. Przyjmuje się, że źródła kwestii społecznych tkwią wewnątrz społeczeństwa, w mechanizmach życia zbiorowego i mogą być – jak każdy problem społeczny – ograniczane i rozwiązywane we wszystkich skalach współżycia: od rodziny poprzez środowiska lokalne i zawodowe po skalę ogólnopolską czy międzynarodową.

Mechanizmów powstawania problemów społecznych i kwestii społecznych upatrywać należy w funkcjonowaniu społeczeństwa. Są nimi przede wszystkim:

- dezorganizacja społeczeństwa;
- gwałtowna zmiana społeczna;
- opóźnienia kulturowe;
- przemiany gospodarcze wyprzedzające przemiany w sposobie myślenia i działania;
- złe funkcjonowanie instytucji politycznych czy administracyjnych;
- niekompetencja polityków czy urzędników państwowych;
- dysfunkcjonalność instytucji społecznych;
- dominacja grup społecznych, eksploatacja, wyzysk;
- nierówności społeczne, niesprawiedliwość społeczna;
- złe funkcjonowanie instytucji edukacyjnych;
- nieprzystosowanie do pełnienia określonych ról społecznych.

Funkcjonujące w środowisku lokalnym kwestie i problemy społeczne prowadzą do wykluczenia społecznego, czyli sytuacji uniemożliwiającej lub znacznie utrudniającej jednostce lub grupie zgodne z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób. Środkiem umożliwiającym przeciwdziałanie tej sytuacji jest integracja społeczna oparta na zasadach dialogu, wzajemności i równorzędności. Podejmowane w tym celu działania wspólnotowe służą budowie społeczeństwa opartego na demokratycznym współuczestnictwie, rządach prawa i poszanowaniu różnorodności kulturowej. W społeczeństwie tym obowiązują i są realizowane podstawowe prawa człowieka i obywatela oraz skutecznie wspomaga się jednostki i grupy w realizacji ich celów życiowych.

Przygotowując dokument programowy, wskazujący kierunki działań samorządu w kształtowaniu i realizacji lokalnej polityki społecznej, nie można nie wspomnieć o wartości podstawowej, która posłużyła autorom za fundament przy jego opracowywaniu. Wartością tą jest zasada wspierania rodziny jako najważniejszej komórki społecznej. Jest ona głównym przesłaniem niniejszego dokumentu, gdyż od wspierania siły rodziny należy rozpoczynać każdy rodzaj oferowanej pomocy.

1.3. STRUKTURA DOKUMENTU

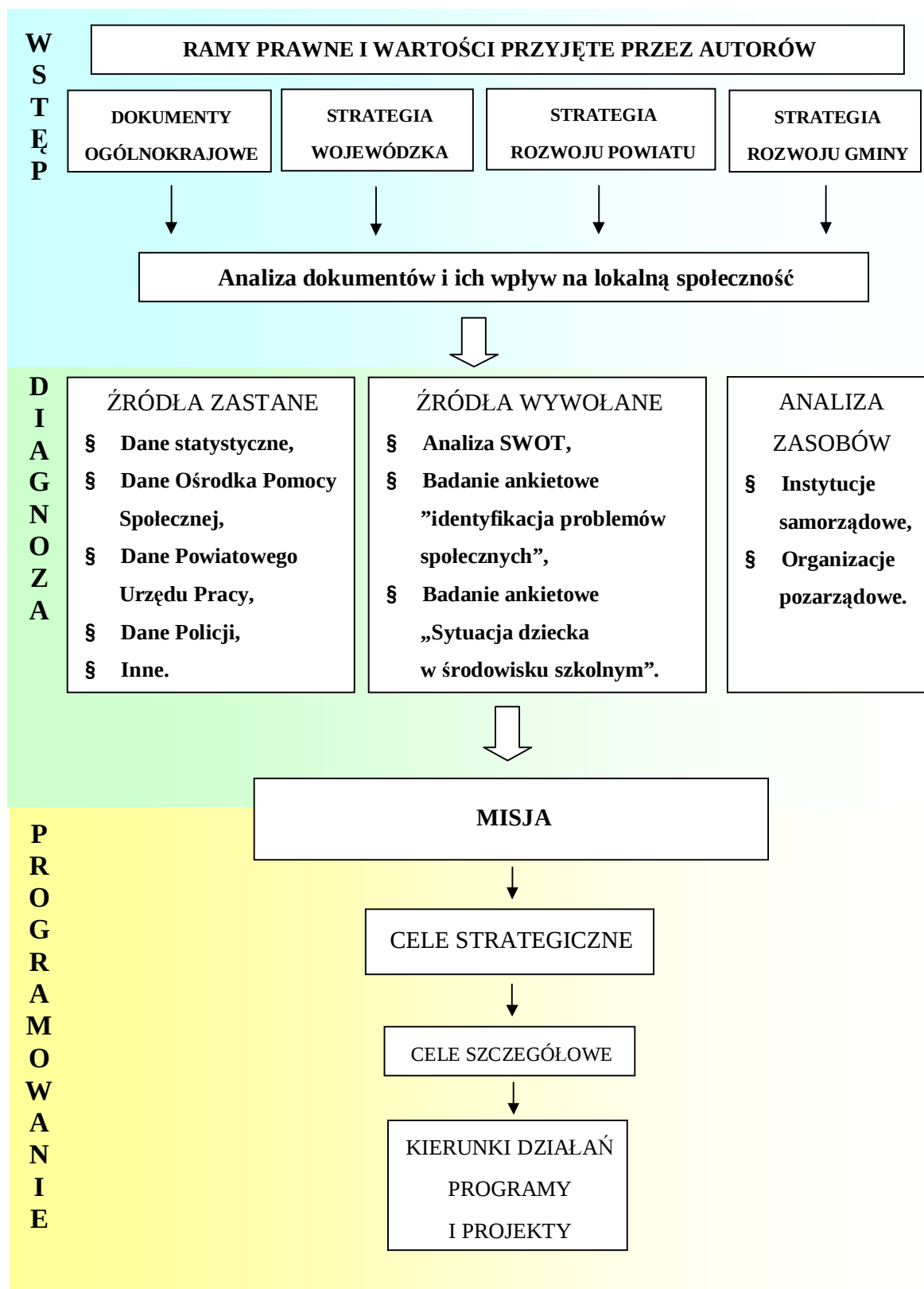
Strategie rozwiązywania problemów społecznych to względnie trwałe wzory interwencji społecznych podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk), występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Mówiąc o gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, należy mieć na myśli w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji pomocy społecznej (i pokrewnych), prowadzone na terenie gminy, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

W oparciu o uzyskane informacje i materiały został przygotowany dokument, który pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz lokalnych. Metodyka opracowania dokumentu pozwoliła zaangażować środowisko lokalne w budowę strategii na najważniejszych etapach, od diagnozy do wdrożenia i realizacji.

Przedłożony materiał został opracowany w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Dobrej przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na

doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu. Perspektywa czasowa obowiązywania niniejszego dokumentu została skomunikowana z głównymi dokumentami strategicznymi wpływającymi na rozwiązywanie lokalnych problemów, tj. zaakceptowanym przez Radę Ministrów w dniu 14 lutego 2006 roku wstępnym projektem Narodowej Strategii Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia) oraz Narodową Strategią Integracji Społecznej, wyznaczającymi działania i stwarzającymi możliwość ubiegania się o środki zewnętrzne do 2013 roku.

METODOLOGIA OPRACOWANIA DOKUMENTU

1.4. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Konstruując strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych gminy, należy pamiętać, że nie jest to jedyny dokument w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły jej mieszkańców. Krytyczna analiza dokumentów programowych powstających na poziomie kraju, województwa czy powiatu pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym w taki sposób, by nie powielać pewnych działań, ale wpisywać się własnymi propozycjami programowymi w już funkcjonującą rzeczywistość formalnoprawną.

1.4.1. NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI 2007-2013 (NARODOWE STRATEGICZNE RAMY ODNIESIENIA 2007-2013)

Zgodnie z projektem rozporządzenia Rady wprowadzającym ogólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności Komisja Europejska przygotowała projekt Strategicznych Wytycznych Wspólnoty (SWW) dotyczących spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej, określających ramy dla interwencji funduszy w latach 2007-2013. Na podstawie SWW każdy kraj członkowski, będący beneficjentem funduszy, przygotowuje Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia.

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia stanowią podstawę do programowania interwencji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności. Jednocześnie dokument ten powinien zapewniać, że wsparcie udzielane w ramach Funduszy jest zgodne z SWW oraz pokazywać związek pomiędzy priorytetami Wspólnoty i priorytetami Krajowego Programu Reform.

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie (NSRO) są dokumentem określającym działania o charakterze rozwojowym, jakie Rząd polski zamierza podjąć w latach 2007-2013 w zakresie promowania trwałego wzrostu gospodarczego, wzrostu konkurencyjności oraz wzrostu zatrudnienia. NSRO służą jednocześnie zapewnieniu skutecznej pomocy na rzecz regionów i grup społecznie zmarginalizowanych oraz pomocy w restrukturyzacji sektorów i regionów problemowych.

1.4.2. NARODOWA STRATEGIA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Cele polityki integracji społecznej w Polsce wynikają przede wszystkim z priorytetów określonych w przyjętej w czerwcu 2004 r. Narodowej Strategii Integracji Społecznej. Wynikają również z założeń w zakresie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego przyjętych w grudniu 2000 r. przez Radę Europejską w Nicei. Polska w pełni zaakceptowała ich zasadność, co zostało oficjalnie potwierdzone poprzez przyjęcie w grudniu 2003 r. Wspólnego Memorandum Polski i Unii Europejskiej o Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum).

Zarówno Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej, jak i Wspólne Memorandum są elementami realizacji Strategii Lizbońskiej, która została przyjęta przez piętnaście krajów członkowskich w marcu 2000 roku.

Polskie priorytety wpisują się także w podstawowe założenia Zrewidowanej Strategii Spójności Społecznej Rady Europy, której inauguracja odbyła się w lipcu 2004 r. w Warszawie. Jednym z tych założeń jest budowanie integracji i spójności społecznej w oparciu o prawa człowieka, a zwłaszcza te prawa, które zostały zawarte w Zrewidowanej Europejskiej Karcie Społecznej.

Priorytety Narodowej Strategii Integracji Społecznej stworzone zostały z perspektywą ich realizacji do 2010 roku. Krajowy Plan Działania uwzględnia te priorytety, których realizacja jest szczególnie pilna. Wynikają one także z przedstawionej analizy sytuacji ekonomiczno-społecznej ilustrującej podstawowe przyczyny ubóstwa i zagrożenia wykluczeniem społecznym.

Priorytety zawarte w NSIS w zakresie realizacji **prawa do edukacji** są następujące:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym;
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim;
- upowszechnienie kształcenia na poziomie wyższym i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy;
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci;
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego.

W zakresie realizacji **prawa do zabezpieczenia socjalnego**:

- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, którego poziom jest obecnie nieakceptowany i wymaga podjęcia zdecydowanych działań;
- ograniczenie tendencji wzrostowych rozwarstwiania dochodowego, tak aby różnice te nie odbiegały od przeciętnego poziomu w krajach UE.

Bezrobocie jest jedną z form wykluczenia społecznego silnie powiązaną z innymi jego przejawami, np. ubóstwem, w warunkach niskiej skuteczności systemu zabezpieczenia socjalnego dla osób bezrobotnych i ich rodzin. Dlatego też w Narodowej Strategii Integracji Społecznej cztery z dwudziestu priorytetów odnoszą się do sfery działań dotyczących realizacji **prawa do pracy**:

- ograniczenie bezrobocia długookresowego;
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży;
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród niepełnosprawnych;
- zwiększanie liczby uczestników aktywnej polityki rynku pracy.

W zakresie realizacji **prawa do ochrony zdrowia**:

- wydłużenie przeciętnego trwania życia w sprawności;
- upowszechnienie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- zwiększenie zakresu objęcia kobiet i dzieci programami zdrowia publicznego.

W zakresie realizacji **innych praw społecznych**:

- zwiększenie dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością;
- zapewnienie lepszego dostępu do pracowników socjalnych;
- rozwinięcie pomocy środowiskowej i zwiększenie liczby osób objętych jej usługami;
- zwiększenie zaangażowania obywateli w działalność społeczną;
- realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorządy terytorialne;
- zwiększenie dostępu do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

1.4.3. KRAJOWY PLAN DZIAŁANIA NA RZECZ INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej to program poprawy dostępu do praw społecznych i zwiększania poziomu ich realizacji. Jest to również zasadniczy instrument osiągania integracji społecznej w europejskim modelu społecznym. Realizacja praw społecznych wymaga oczywiście poniesienia określonych kosztów, tak samo jak realizacja wszystkich innych kategorii praw człowieka zawartych w prawie międzynarodowym i krajowym. Należy więc zapewnić w sposób trwały zasoby finansowe, kadrowe, lokalowe, rzeczowe i inne instytucjom odpowiedzialnym za realizację tych praw.

Prawa społeczne powinny mieć obecnie priorytet w wydatkach publicznych. Ich realizacja znacznie się pogorszyła w ostatnich latach, a więc zmniejsza się poziom integracji społecznej i zwiększa się skala i zasięg procesów wykluczenia społecznego.

W Krajowym Planie Działań na rzecz Integracji Społecznej za najważniejsze uznano:

- działania edukacyjne, socjalne i zdrowotne zapobiegające wykluczeniu oraz wspierające grupy zagrożone;
- budowę systemu bezpieczeństwa socjalnego i przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu;
- realizację prawa do pracy dla każdego, w tym szczególnie dla grup defaworyzowanych na rynku pracy poprzez odpowiednią politykę makroekonomiczną i politykę zatrudnienia;
- rozwój systemu instytucjonalnego z jasnym podziałem odpowiedzialności instytucji rządowych i samorządowych, otwierającego przestrzeń dla aktywności obywatelskiej i upodmiotowienia osób korzystających z usług społecznych, świadczonych zarówno przez państwo, jak i przez organizacje pozarządowe.

Na poziomie operacyjnym ważne jest, że polska polityka integracji społecznej musi być realizowana **we współpracy z szeroko rozumianymi partnerami społecznymi**. Szczególnie chodzi tu o związki zawodowe i związki pracodawców, organizacje pozarządowe, samorządy lokalne oraz odpowiednie charytatywne instytucje kościołów i związków wyznaniowych. Niezależnie od osiągniętego poziomu zamożności oraz stanu koniunktury gospodarczej państwo nie jest w stanie zrealizować celów tej polityki bez partnerstwa z innymi instytucjami.

W tym kontekście ustalono następujące priorytety na najbliższe dwa lata:

- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną, głównie poprzez zwiększenie ich uczestnictwa w działalności organizacji pozarządowych i innych formach pracy społecznej oraz samopomocy;
- wzrost liczby samorządów, które z pełną wrażliwością i zaangażowaniem podejmą się tworzenia lokalnych strategii przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, a następnie zrealizują ich założenia.

1.4.4. STRATEGIA ROZWOJU POMOCY SPOŁECZNEJ WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

Ze względu na swój dalekosiężny charakter strategia budowana na poziomie lokalnym musi uwzględniać i brać pod uwagę przesłanki zawarte w dokumentach strategicznych podmiotów, z którymi gmina współpracuje na zasadzie partnerstwa. Jednym z nich jest samorząd województwa wielkopolskiego. Strategia Rozwoju Pomocy Społecznej Województwa Wielkopolskiego pozwala zaplanować działania województwa z zakresu polityki społecznej w taki sposób, aby przeciwdziałać najistotniejszym zagrożeniom społecznym przy aktywnym udziale samorządów lokalnych i organizacji pozarządowych. Zagrożenia takie, jak negatywne skutki ubóstwa i zjawisko wykluczenia społecznego, to wyzwania nie tylko dla Wielkopolski, ale również dla społeczeństwa współczesnej Europy.

Zadaniem samorządu województwa jest nie tylko rozwiązywanie problemów społecznych. To przede wszystkim organizowanie wsparcia i pomocy osobom potrzebującym w miejscu ich zamieszkania, a więc przy udziale jednostek organizacyjnych samorządów lokalnych. Województwo poprzez działalność Regionalnego Ośrodka Pomocy Społecznej pełni rolę wspierającą, aktywizującą, koordynującą i inicjującą nowe rozwiązania, zmierzające tym samym do wyrównywania poziomu życia mieszkańców Wielkopolski. Strategia określa główne działania samorządu województwa zgodnie z przypisanymi województwu zadaniami z zakresu pomocy społecznej.

Do generalnych celów niniejszej Strategii należy między innymi:

1. Zapewnienie mieszkańcom warunków do podwyższania poziomu życia.
2. Wzrost wewnętrznej integracji i istotna poprawa jakości przestrzeni.
3. Dostosowanie potencjału, struktury i organizacji województwa do wyzwań XXI w. i wymagań jednoczącej się Europy.

Przyjmując ww. cele określono strategiczne kierunki działania pomocy społecznej w województwie wielkopolskim:

1. Rozwój gminnych i powiatowych specjalistycznych placówek pomocy społecznej świadczących różnorodne usługi socjalne wynikające z potrzeb społeczności lokalnej.
 - A. Ilościowy rozwój placówek takich jak środowiskowe domy samopomocy, ośrodki interwencji kryzysowej, domy dziennego pobytu dla różnych grup dysfunkcyjnych, świetlice socjoterapeutyczne dla dzieci i młodzieży, warsztaty terapii zajęciowej, domy pomocy społecznej stałego pobytu.

B. Jakościowy rozwój usług w placówkach dotychczas funkcjonujących.

1.1. Zwiększenie aktywności społeczności lokalnych.

1.2. Zmniejszenie negatywnych skutków problemów społecznych (niepełnosprawność, bezrobocie, bezdomność, przemoc, alkoholizm, narkomania).

1.4.5. STRATEGIA ROZWOJU POWIATU TURECKIEGO 2001-2015

Strategia rozwoju powiatu tureckiego 2001-2015 określa misję, która pokazuje, jaki ma być powiat w przyszłości. Pośrednio wyznacza rolę, jaką ma pełnić w integrowaniu działań w interesie rozwoju wszystkich, leżących na jego terenie gmin w oparciu o wspólne zasoby i z uwzględnieniem potrzeb mieszkańców. To właśnie misja wyznacza kierunek i sposób działania na lata 2001-2015.

Misja powiatu tureckiego jest następująca: **Powiat turecki to region zintegrowanego działania wszystkich gmin, znany, bezpieczny, z rozwiniętym rolnictwem i przedsiębiorczością, oferujący atrakcyjne warunki życia w przyjaznym środowisku.**

W trakcie prac nad Strategią sformułowano 4 cele strategiczne, w tym jeden cel odnoszący się do sfery społecznej: **Rozwój infrastruktury społecznej – podnoszenie jakości życia.**

Następnie określono 3 dziedziny: 1) Kultura, sport, rekreacja, 2) Oświata, wychowanie i opieka, 3) Bezpieczeństwo, pomoc społeczna, zdrowie oraz, w ich obrębie, programy i projekty służące realizacji celu strategicznego. Szczególną uwagę należy zwrócić na programy i projekty przedstawione w dwóch ostatnich dziedzinach, tj.:

▼ Oświata, wychowanie i opieka.

1. Szkolnictwo.

- Programy rozwoju liceów.
- Filie szkół wyższych.
- Internet w szkołach.

2. Wychowanie i opieka.

- Program Rozwoju Placówek.
- Programy pracy pozalekcyjnej i pozaszkolnej.

▼ Bezpieczeństwo, pomoc społeczna, zdrowie.

1. Powiatowy program zabezpieczenia społecznego i działań na rzecz rodziny.

- Powiatowy program zabezpieczenia społecznego.
- Utworzenie jadłodajni i noclegowni dla mieszkańców.

- Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych.
- 2. Dostęp do opieki zdrowotnej, profilaktyka i promocja zdrowia.
 - „Żyj zdrowo” – program promocji zdrowia.
 - Program profilaktyki uzależnień od alkoholu i narkotyków.
 - „Kobiety – kobietom” – program profilaktyki raka piersi.
- 3. Zwiększenie bezpieczeństwa publicznego.
 - Powiatowy program działań profilaktycznych.
 - Powiatowy system wczesnego ostrzegania.

1.4.6. STRATEGIA ROZWOJU GMINY DOBRA NA LATA 2005-2014

Strategia rozwoju Gminy Dobra na lata 2005-2014 została opracowana w 2004 roku. W strategii tej sformułowano misję, która określa, jaki powinien być wizerunek gminy w perspektywie następnych kilkunastu lat i jakie są priorytety samorządu, jednocześnie wskazuje priorytety działalności w najbliższych latach, ale przede wszystkim jest najlepszym podsumowaniem całego opracowywanego planu strategicznego.

Sformułowano następującą deklarację:

Gmina Dobra dba o podnoszenie standardu życia mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury technicznej i społecznej oraz stwarzanie korzystnych warunków dla partnerów gospodarczych. Priorytetem w tej działalności jest ochrona środowiska, przy jednoczesnym wykorzystaniu walorów przyrodniczych dla propagowania turystyki i rekreacji.

W związku z tym wyznaczono trzy cele strategiczne rozwoju gminy, jednak dla celów niniejszej strategii integracji i rozwiązywania problemów społecznych gminy Dobra niezbędna jest realizacja celu trzeciego: **Rozwój szkolnictwa i usług dla mieszkańców.**

Określono programy i projekty służące realizacji ww. celu.

Program 3.1. Poprawa warunków funkcjonowania oświaty.

- 3.1.1. Modernizacja budynków szkół i przedszkoli.
- 3.1.2. Budowa obiektów sportowych.
- 3.1.3. Reorganizacja sieci szkół na terenie gminy i wspieranie ośrodków przedszkolnych.
- 3.1.4. Poprawa stanu wyposażenia placówek oświatowych.
- 3.1.5. Remont siedziby Domu Kultury.

Program 3.2. Inne usługi społeczne.

- 3.2.1. Podnoszenie poziomu bezpieczeństwa społecznego.

- 3.2.2. Zwiększenie dostępności do usług medycznych i opracowanie programów profilaktyki zdrowotnej.
- 3.2.3. Zwiększenie dostępności do sieci internetowej na terenie gminy.
- 3.2.4. Wspieranie działalności organizacji społecznych.
- 3.2.5. Wspieranie działań na rzecz osób niepełnosprawnych.
- 3.2.6. Poszerzenie oferty sposobów spędzania czasu wolnego.
- 3.2.7. Usprawnienie funkcjonowania administracji.

2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Część diagnostyczna zawiera diagnozę problemów społecznych gminy. Diagnoza została oparta na badaniu źródeł zastanych oraz analizie skonstruowanych specjalnie do tego celu ankiet i wywiadów.

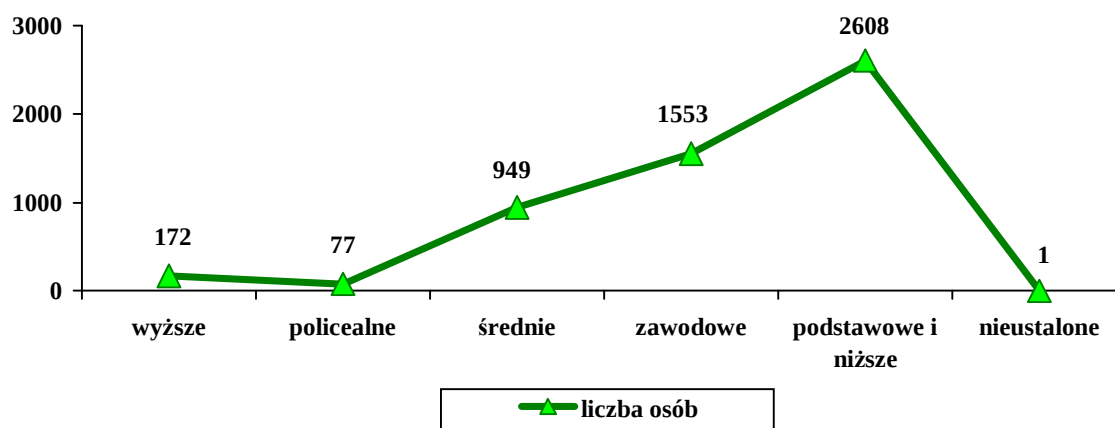
2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Dobra administracyjnie podlega pod powiat turecki w województwie wielkopolskim. Zajmuje obszar 132 km² i liczy 6.527 mieszkańców. Do gminy, oprócz miasta Dobra, należą 34 miejscowości, z których wyodrębnionych zostało 27 sołectw: Chrapczew, Czajków, Długa Wieś, Dąbrowica, Januszówka, Józefów, Linne, Łęg Piekarski, Mikulice, Miłkowice, Moczydła, Ostrówek, Piekary, Potworów, Rzechta, Rzymско, Rzymско BG, Skęczniew, Stawki, Stefanów, Strachocice Kol., Strachocice Wieś, Szymany, Ugory, Wola Piekarska, Zagaj, Żeronice. Gmina Dobra położona jest we wschodniej części makroregionu Niziny Południowowielkopolskiej. Krajobraz gminy tworzą trzy podstawowe formy morfologiczne, którymi są: Dolina Warty, Wysoczyzna Turecka, Dolina rzeki Teleszyny.

Na terenie gminy znajduje się 9 publicznych i 210 prywatnych podmiotów gospodarczych. Są tu 2 przedszkola (83 dzieci), 4 szkoły podstawowe (510 uczniów) oraz gimnazjum (248 uczniów). Mieszkańcy gminy mają zapewnioną opiekę zdrowotną w przychodni zdrowia.

Poniżej prezentujemy sytuację demograficzną gminy Dobra. W roku 2002 teren gminy zamieszkiwało 6.405 osób.

Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2002 roku

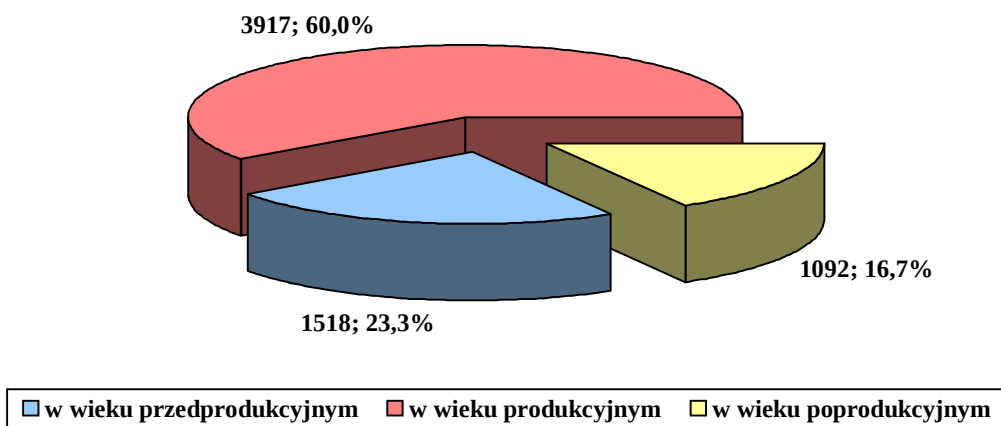

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

Według danych Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań, w gminie Dobra w roku 2002 mieszkało łącznie 5.360 osób w wieku 13 lat i więcej, z czego w mieście 1.290 osób, a na wsi 4.070 osób. Największą grupę pod względem wykształcenia tworzyły osoby z wykształceniem podstawowym, podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego

(2.608 mieszkańców). Znacznie mniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (1.553 mieszkańców). Wykształcenie średnie posiadało 949 osób, natomiast wyższe tylko 172 osoby. Kolejną grupę tworzyły osoby z wykształceniem policealnym (77 mieszkańców). Tylko jedna osoba (kobieta zamieszkująca na wsi) miała nieustalone wykształcenie.

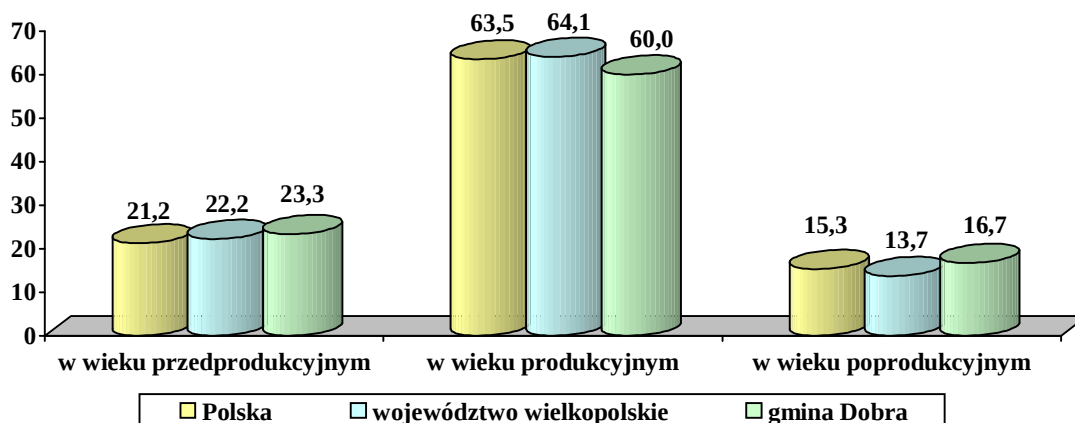
Struktura wiekowa mieszkańców gminy Dobra w 2004 roku

Dane Urzędu Miejskiego w Dobrej.

Według danych Urzędu Miejskiego w Dobrej, na koniec 2004 roku w gminie mieszało 1.518 osób w wieku przedprodukcyjnym, 3.917 osób w wieku produkcyjnym oraz 1.092 osoby w wieku poprodukcyjnym.

Struktura wiekowa mieszkańców gminy Dobra w porównaniu z województwem i krajem - dane za rok 2004 (w procentach)

Badania własne Centrum AV.

Analizując strukturę wiekową mieszkańców gminy Dobra w 2004 roku, należy stwierdzić, iż odsetek osób w wieku przed- i poprodukcyjnym był wyższy od średniej w województwie wielkopolskim i kraju, a wskaźnik procentowy mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym był niższy w porównaniu do województwa i kraju. Tendencje demograficzne sugerują, że liczba osób w wieku poprodukcyjnym będzie się zwiększała, co jest m.in. spowodowane malejącą dzietnością rodzin i wydłużającą się średnią długością życia.

2.2. PROBLEMY SPOŁECZNE Z PERSPEKTYWY OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Według ustawy o pomocy społecznej pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2. 1).

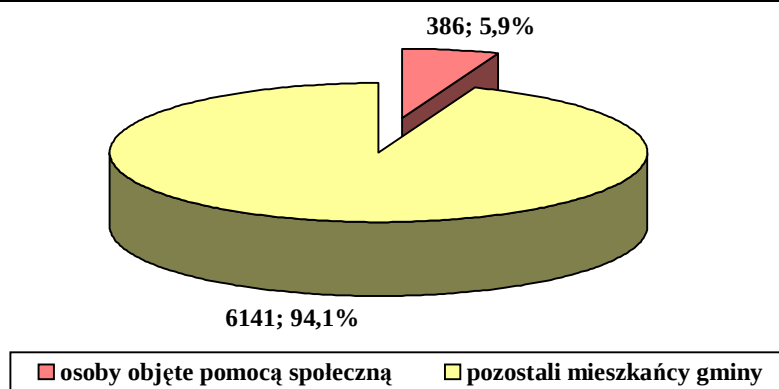
Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. (art. 3.1).

Ustawa o pomocy społecznej stwierdza, że udziela się pomocy osobom i rodzinom w szczególności z powodu: 1) ubóstwa; 2) sieroctwa; 3) bezdomności; 4) bezrobocia; 5) niepełnosprawności; 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby; 7) przemocy w rodzinie; 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności; 9) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych; 10) braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze; 11) trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy; 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego; 13) alkoholizmu lub narkomanii; 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej; 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy odpowiedzialny jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrej. Do jego obowiązków należy:

- prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej;
- współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym;
- bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń (w tym organizowanie opieki i usług domowych);
- aktywizowanie środowiska lokalnego.

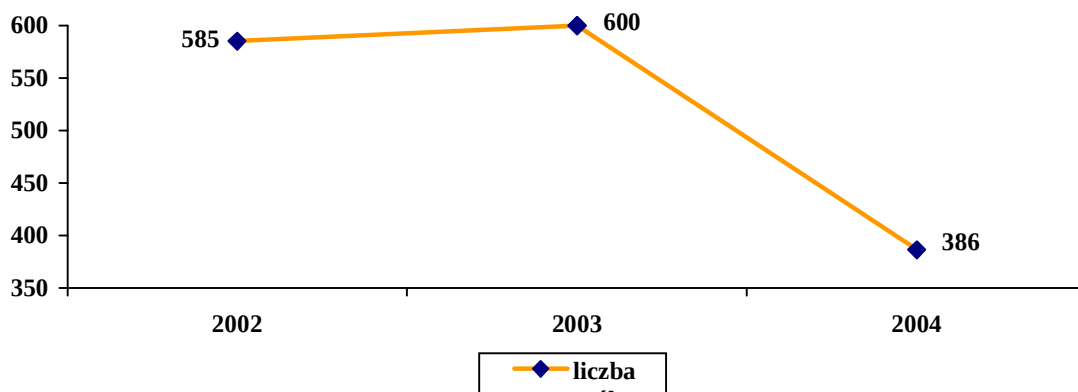
Liczba osób korzystających z systemu pomocy społecznej w 2004 roku a ludność gminy

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrej.

Spośród 6.527 mieszkańców gminy 386 osób zostało objętych pomocą społeczną w roku 2004. Należy zaznaczyć, że liczba osób korzystających z pomocy społecznej jest większa, bowiem udzielane świadczenia pośrednio obejmują również pozostałych członków rodzin osób, którym decyzją przyznano wsparcie.

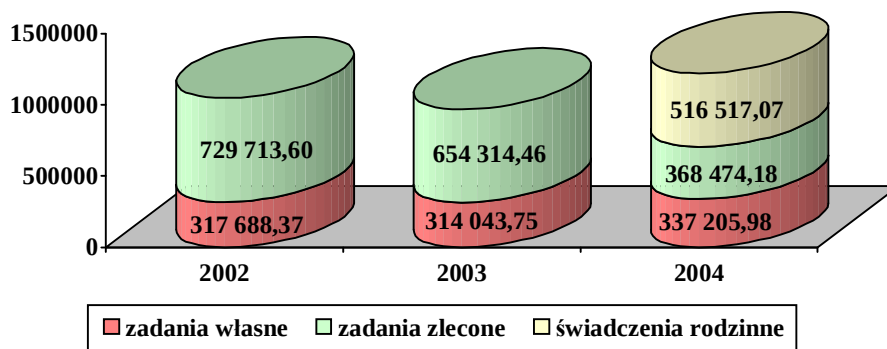
Osoby objęte pomocą społeczną w latach 2002-2004 (według decyzji administracyjnych)

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrej.

W gminie na przestrzeni lat 2002-2004 liczba osób objętych pomocą społeczną zmieniała się, osiągając najwyższy poziom w roku 2003. W roku 2002 pomocą społeczną objęto ogółem 585 osób, w roku następnym 600 osób, a w roku 2004 liczba beneficjentów objętych pomocą spadła do poziomu 386 osób. Należy zaznaczyć, że spadek liczby beneficjentów systemu pomocy społecznej wynika z wprowadzonych w roku 2004 zmian ustawowych, które spowodowały, że część osób została objęta systemem świadczeń rodzinnych.

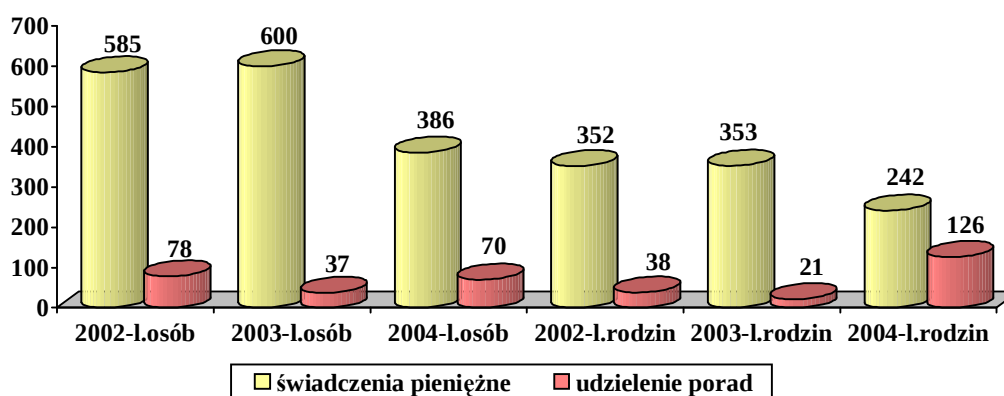
Wydatki na pomoc społeczną w latach 2002-2004 i świadczenia rodzinne w 2004 (w złotych)

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrej.

Na wykresie przedstawiono wysokość środków finansowych, pozostających w dyspozycji Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, uwzględniając wydatki na zadania własne pochodzące z budżetu gminy, kwoty na zadania zlecone uzyskane z budżetu państwa oraz wartość świadczeń rodzinnych. Analizując wysokość nakładów przeznaczonych na pomoc społeczną w gminie, należy zauważyć, że nakłady finansowe przeznaczane na wspomaganie osób i rodzin w roku 2004 znacznie wzrosły, w stosunku do lat ubiegłych, za sprawą świadczeń rodzinnych. Ogółem wielkość wydatków na udzielane wsparcie w kolejnych latach wyniosła: w roku 2002 – 1.047.407,37 zł, w roku 2003 – 968.363,21 zł, a w 2004 roku – 1.222.197,23 zł (w tym 516.517,07 na świadczenia rodzinne).

Rodzaje pomocy udzielanej przez MGOPS w latach 2002-2004

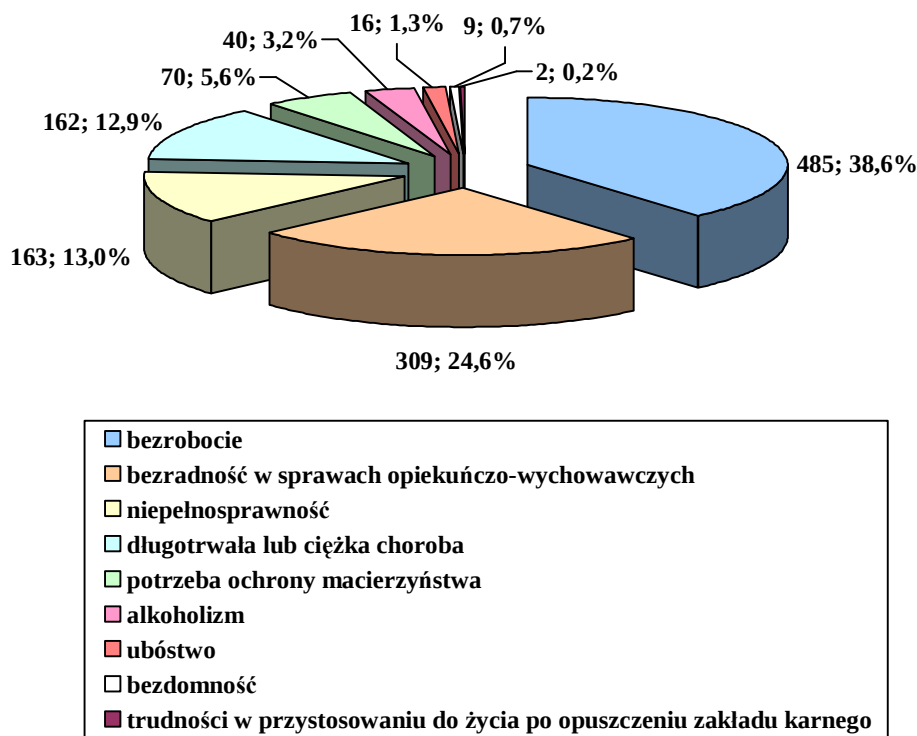

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrej.

Analiza danych pozwala stwierdzić, że świadczenia pieniężne są preferowaną przez beneficjentów formą pomocy. Można jednak zauważyć wahania liczby osób korzystających z tego rodzaju wsparcia z systemu pomocy społecznej. W roku 2003 nastąpił wzrost liczby

udzielonych świadczeń pieniężnych, która spadła znacznie w roku 2004. Jeśli chodzi o liczbę udzielonych porad, zaobserwowano odwrotną tendencję. W roku 2003 nastąpił spadek, natomiast w roku następnym miał miejsce znaczny wzrost.

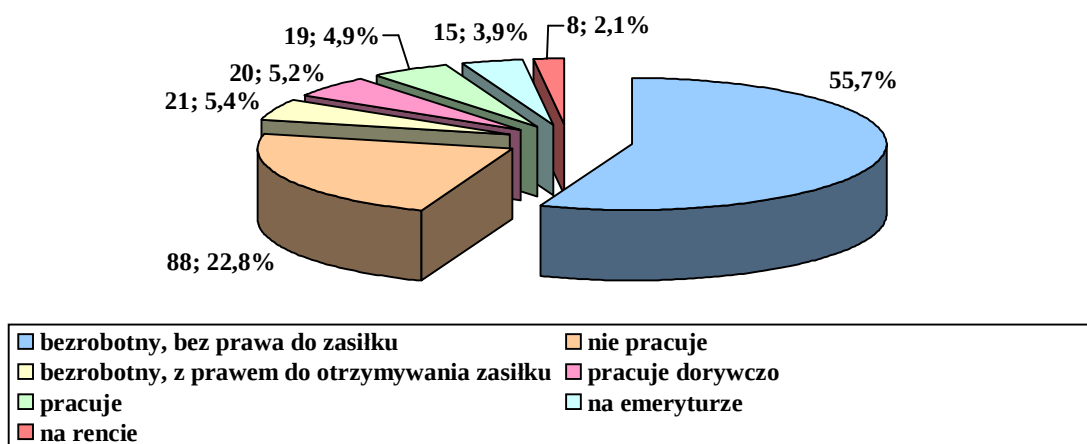
Powody przyznawania pomocy społecznej w 2004 roku (liczba osób w rodzinach)

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrej.

Zasadniczą przyczyną, w związku z którą mieszkańcy wnioskowali o pomoc z systemu pomocy społecznej w 2004 roku, było bezrobocie (458 osób w rodzinach). Brak zatrudnienia, które nie jest tylko indywidualnym problemem człowieka nim dotkniętego, ale niewątpliwie wpływa na życie i funkcjonowanie całej rodziny, jest źródłem problemów i patologii. W miarę przedłużania się okresu pozostawania bez pracy problemy te narastają i rodzą kolejne, takie jak ubóstwo, frustrację, izolację, alkoholizm, bezzadność życiową. Istotnym powodem przyznawania pomocy była również bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (309 osób w rodzinach). Kolejne przyczyny udzielanego wsparcia w gminie stanowiły: niepełnosprawność (163 osoby w rodzinach), długotrwała lub ciężka choroba (162 osoby w rodzinach), potrzeba ochrony macierzyństwa (70 osób w rodzinach) oraz alkoholizm (40 osób w rodzinach). Z innych przyczyn wsparto łącznie 27 osób w rodzinach, tj. z powodu ubóstwa (16 osób w rodzinach), bezdomności (9 osób w rodzinach) oraz trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego (2 osoby w rodzinach).

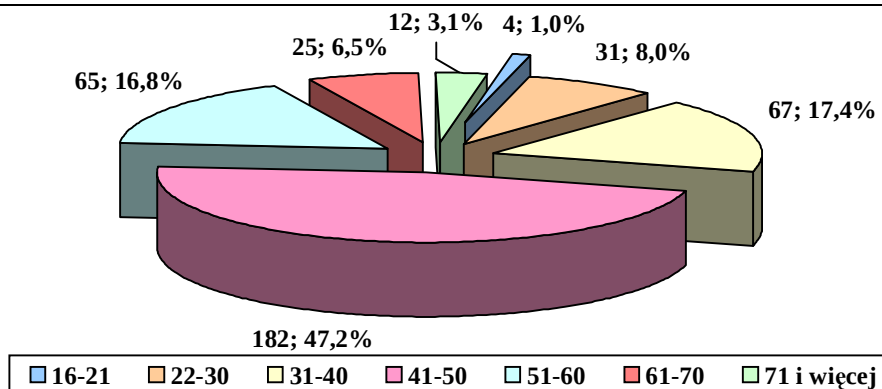
Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową w 2004 r.

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrej.

Z analizy struktury odbiorców ze względu na aktywność zawodową można wywnioskować, że najliczniejszą grupę w 2004 roku stanowiły osoby bezrobotne, bez prawa do pobierania zasiłku (215 osób). Następną grupą były osoby niepracujące (88 osób). Pozostałe grupy były znacznie mniejsze. Grupy te tworzyły osoby bezrobotne, posiadające prawo do pobierania zasiłku (21 osób), osoby pracujące dorywczo (20 osób), osoby pracujące (19 osób), osoby na emeryturze (15 osób) oraz osoby na rencie (8 osób).

Struktura demograficzna odbiorców pomocy społecznej w 2004 r.

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrej.

Dokonując analizy struktury demograficznej wszystkich beneficjentów ośrodka pomocy społecznej, okazało się, że najliczniejszą grupę w 2004 roku stanowiły osoby w wieku 41-50 lat (182 osoby). Następnymi grupami były osoby w wieku 31-40 lat (67 osób) oraz w wieku 51-60 lat (65 osób). Kolejne grupy tworzyły osoby w przedziałach wiekowych 22-30 lat (31 osób) oraz 61-70 lat (25 osób). Najmniejsze grupy stanowiły osoby w wieku 71 lat i więcej (12 osób) oraz 16-21 lat (4 osoby).

2.3. KWESTIA DZIECKA

Polityka społeczna zajmuje się dziećmi jako grupą wymagającą szczególnej troski i ochrony. Działalność na rzecz dzieci polega przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu do oświaty, służby zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka życiowego.

System opieki nad dziećmi potrzebującymi wsparcia organizują instytucje państwowe, samorządy, organizacje pozarządowe. Na system ten składają się:

- domy pomocy społecznej dla dzieci specjalnej troski,
- pogotowia opiekuńcze,
- domy dziecka,
- ośrodki szkolno-wychowawcze dla dzieci i młodzieży,
- ogniska wychowawcze – placówki środowiskowe zapobiegające niedostosowaniu społecznemu i osamotnieniu dzieci i młodzieży oraz zapewniające pomoc rodzicom mającym trudności w wychowaniu dzieci,
- wioski dziecięce,
- ośrodki adopcyjno-opiekuńcze,
- rodziny zastępcze,
- rodzinne domy dziecka,
- młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

Wszystkie te placówki wyrównują szanse dzieci i młodzieży, niemniej dziecko, dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości, powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia.

W celu uzyskania informacji o problemach dzieci i młodzieży w lokalnym systemie kształcenia i wychowania zostały rozesłane do szkół gminy ankiety. Pozwalają one zdiagnozować środowisko szkolne pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej wśród uczniów oraz przekazują informacje o realizacji działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych prowadzonych wśród dzieci i młodzieży. W sumie do badania przedłożono tylko jedną ankietę z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Piekarach. W materiale badawczym respondenci oceniali głównie pozycję dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym.

Badana szkoła zatrudnia pedagoga, pielęgniarkę oraz logopedę. Współpracuje również z lokalnymi instytucjami świadczącymi pomoc i wsparcie dzieciom i młodzieży. Współpraca

z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną polega na bieżących konsultacjach w sprawie uczniów, którzy przejawiali trudności w nauce, na pedagogizacji rodziców, a także na udziale psychologa w zajęciach z uczniami. Logopeda przeprowadza badania przesiewowe. Policja przeprowadza w szkole spotkania tematyczne z uczniami, a także kontaktuje się w doraźnych sprawach, kiedy niezbędne okazuje się przesłuchanie danego dziecka. Szkoła współpracuje także z Fundacją „Serce – na pomoc chorym i potrzebującym dzieciom” oraz Fundacją „Pomóż i Ty”. Współpraca z lekarzami odbywa się za pośrednictwem pielęgniarki szkolnej, a współpraca z lokalną pomocą społeczną dotyczy wspierania dzieci znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, pochodzących z rodzin zagrożonych oraz dysfunkcyjnych.

W szkole funkcjonuje stołówka, a dożywianie uczniów odbywa się w formie wydawanego dzieciom ciepłego posiłku (obiad dwudaniowy). Bezpłatne posiłki spożywa 16 uczniów, ale zasygnalizowano potrzebę dożywiania łącznie około 40 dzieci. Środki na prowadzenie dożywiania pochodzą z funduszy Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej.

W funkcjonującej w szkole świetlicy prowadzona jest opieka nad dziećmi dowożonymi do szkoły, udzielana jest pomoc dzieciom w nauce, prowadzone są zajęcia czytelnicze, plastyczne, ruchowe, organizowane są uroczystości szkolne, zajęcia wychowawcze, profilaktyczne oraz wprowadzane są elementy edukacji regionalnej. Ze świetlicy korzysta 127 uczniów, a zatem niemal wszyscy, ponieważ szkoła liczy 143 dzieci.

W ramach zajęć dodatkowych uczniom oferowane są: Szkolne Koło Sportowe, koła: informatyczne, matematyczne, artystyczne, Klub Europejski, zajęcia wyrównawcze oraz gimnastyka korekcyjna.

Przeprowadzane są również badania służące diagnozowaniu środowiska szkolnego. Badania te dotyczyły sytuacji rodzinnej uczniów, poziomu wiedzy o uzależnieniach, poziomu agresji w szkole. Pomimo uzyskania zadowalających wyników podjęto działania służące tworzeniu, ulepszaniu i nowelizacji programów, pozyskiwaniu pomocy dla uczniów oraz kwalifikowaniu ich do odpowiedniej formy pomocy.

W szkole prowadzone są zajęcia profilaktyczne z zakresu:

a) profilaktyki uzależnień:

profilaktyka pierwszorzędowa (propagowanie zdrowego stylu życia, konstruktywnego spędzania wolnego czasu, zapobiegania uzależnieniom);

b) profilaktyki przemocy i agresji:

zajęcia świetlicowe, zajęcia wychowania do życia w rodzinie (rozwiązywanie konfliktów, asertywność);

c) inne:

zajęcia z bezpieczeństwa ruchu drogowego, zajęcia z ochrony przeciwpożarowej oraz zachowania się w sytuacji zagrożenia;

d) specjalne programy profilaktyczne, naprawcze:

programy naprawcze z zakresu dydaktyki, Szkolny Program Profilaktyki, Programy profilaktyczne „Odłot”, „Siedem kroków”.

W szkole prowadzone są zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Są to zajęcia wyrównawcze oraz logopedyczne. Szkoła prowadzi również działania kształtujące postawy charytatywne i propagujące wśród uczniów ideę wolontariatu w postaci współpracy z Domem Pomocy Społecznej.

Uczniów tej szkoły dosięgają problemy społeczne. Najdotkliwsze z nich to: ubóstwo, bezrobocie i alkoholizm w rodzinie. Wskazując najistotniejsze kwestie, korzystano z zamkniętego zestawu kategorii (21 zmiennych do wyboru), które miały za zadanie stwierdzić obecność lub brak poszczególnych cech, czemu również miała służyć próba określenia liczby ujawnionych przypadków. Jednakże nie wskazano ilości przypadków, stwierdzono natomiast, że na terenie szkoły zarejestrowano kilka niekorzystnych zjawisk społecznych. Należą do nich konflikty z kolegami szkolnymi, kłamstwa, kradzieże, agresja i przemoc, w tym poniżanie, zaniedbanie przez dom oraz, sporadycznie, drugoroczność. Stwierdzono również, że problemy, na jakie jest narażona szkoła, związane są wprost z pogłębiającym się ubóstwem i bezrobociem w rodzinie ucznia. Natomiast opieką pedagoga szkolnego objęci są uczniowie z opiniami i orzeczeniami poradni psychologiczno-pedagogicznej, korzystający z poradni specjalistycznych, uczniowie w trudnej sytuacji materialnej oraz uczniowie z rodzin dysfunkcyjnych.

W związku z ujawnionymi problemami szkoła proponuje uczniom różnorodne formy pomocy:

a) wszystkim uczniom:

zajęcia pozalekcyjne, opieka świetlicy;

b) uczniom ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi:

zajęcia wyrównawcze, zajęcia prowadzone w ramach wolontariatu przez nauczycieli;

c) uczniom ze środowisk zagrożonych:

zajęcia w świetlicy;

d) rodzicom dzieci o szczególnych potrzebach edukacyjnych:

pedagogizacja z tego zakresu, instruktaż pracy z dzieckiem;

e) rodzicom borykającym się z problemami materialnymi:

pomoc w formie wyprawki, zwolnienia z opłaty PZU, ciepły napój dla dziecka.

2.4. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, że standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej.

Bezrobotnym, zgodnie z definicją ustawową, jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie trwania zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów.

Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. W najbardziej dramatycznej sytuacji są rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia socjalnego z powodu np. niskich dochodów, wielodzietności, inwalidztwa. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie stanu funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą czy zanikiem autorytetu rodzicielskiego. Może także prowadzić do rozpadu rodziny. W tych okolicznościach pojawia się również groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

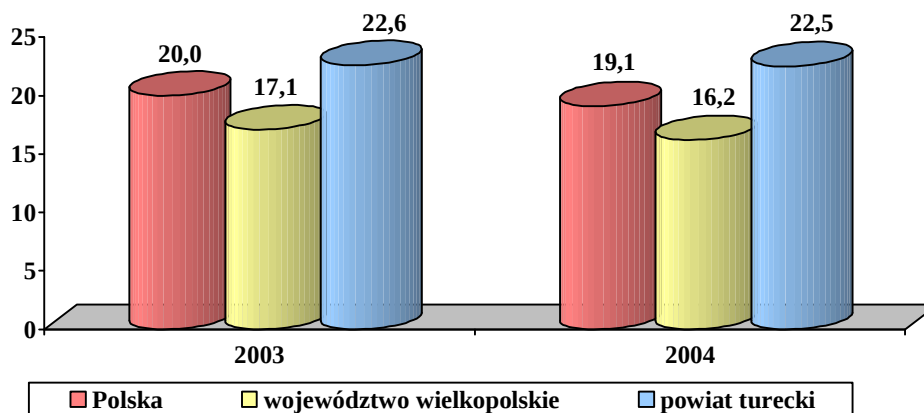
Wzrost liczby bezrobotnych świadczeniobiorców powoduje przyrost ilości zadań z zakresu pomocy społecznej oraz zwiększenie puli wydatków na udzielanie pomocy. Sytuacja taka wymusza również konieczność dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Ponieważ możliwości budżetu państwa i samorządu lokalnego są ograniczone,

podstawowego znaczenia w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia nabiera praca socjalna, która przyjmuje zróżnicowane formy.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie oraz technika kontraktu socjalnego, która pozwala na uzależnienie pomocy – formy, wysokości i okresu wypłacania świadczenia – od aktywności bezrobotnego i jego rodziny.

Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy stymuluje procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa bezczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wyzwalają zachowania dewiacyjne, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Negatywne emocje związane z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych – ofiarami przemocy i złego traktowania są najczęściej kobiety i dzieci. Długotrwałe bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga stosowania odpowiednich form oddziaływań.

Stopa bezrobocia w kraju, województwie wielkopolskim i powiecie tureckim w latach 2003-2004

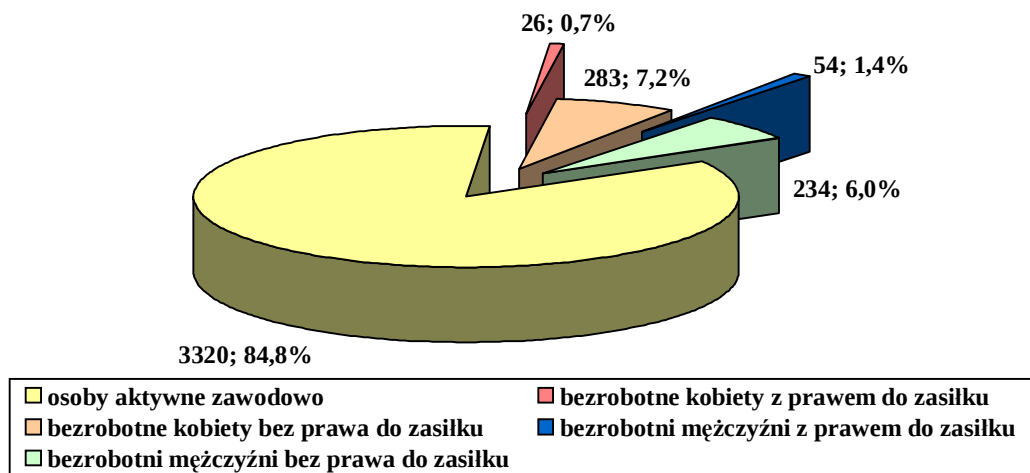

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2003-2004 powiat turecki charakteryzował się wyższą w porównaniu do Polski oraz województwa wielkopolskiego, stopą bezrobocia, która jest rozumiana jako procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo, ale bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Można jednakże zaobserwować na powyższym wykresie, że stopa bezrobocia w roku 2004 w stosunku do roku 2003 zmalała zarówno w kraju, jak i województwie oraz nieznacznie w powiecie.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Turku na dzień 31 grudnia 2004 roku w gminie Dobra pozostawało zarejestrowanych 597 bezrobotnych, w tym 309 kobiet. Wśród bezrobotnych 80 osób legitymowało się prawem do pobierania zasiłku. W tej grupie było tylko 26 kobiet. Należy dodać, że poziom bezrobocia odnotowany w statystykach instytucji rynku pracy może być różny od liczby informującej o osobach pozostających bez pracy.

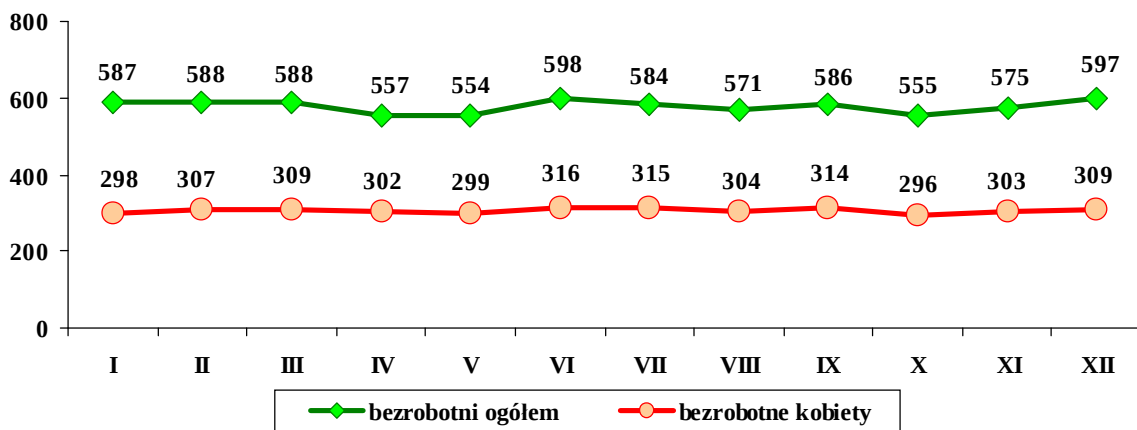
Bezrobotni a osoby aktywne zawodowo – dane na dzień 31 grudnia 2004 r.

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Turku.

Spośród 3.917 osób będących w wieku produkcyjnym z końcem 2004 roku, 597 osób pozostawało bez zatrudnienia. W tej grupie było 309 kobiet oraz 288 mężczyzn.

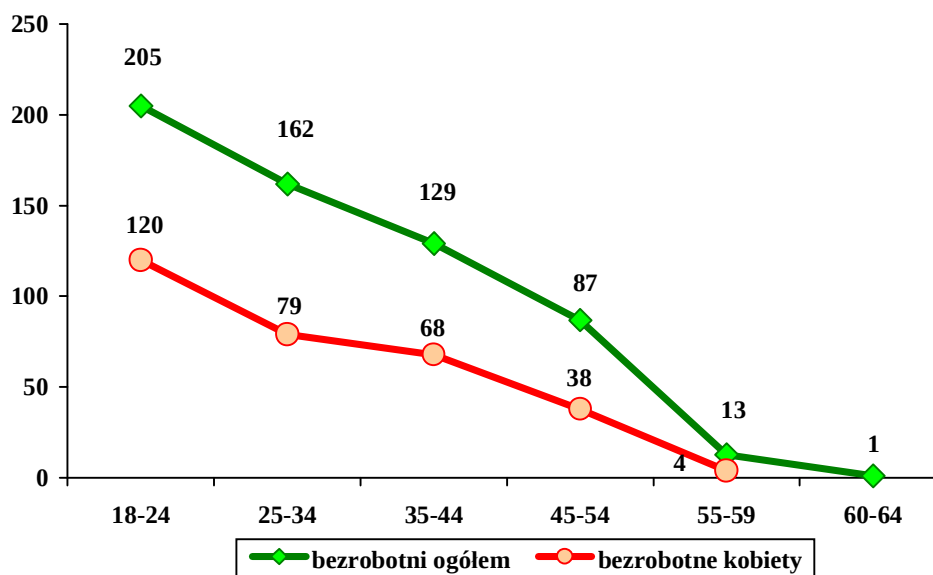
Bezrobotni w gminie Dobra w poszczególnych miesiącach 2004 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Turku.

W roku 2004 liczba bezrobotnych zmieniała się nieznacznie w poszczególnych miesiącach, utrzymywała się jednak w granicach 554-598 osób. Podobne tendencje wykazywała liczba bezrobotnych kobiet, która utrzymywała się w granicach 296-316.

Bezrobotni według wieku i płci – dane na 31 grudnia 2004 roku

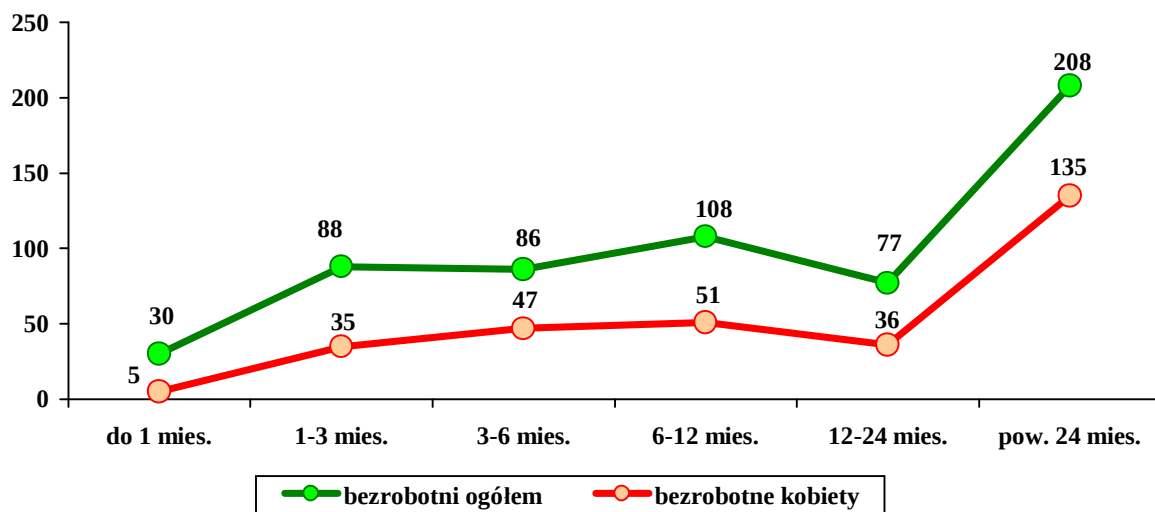

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Turku.

Charakterystyczne jest to, że z końcem 2004 roku liczba bezrobotnych, w tym liczba kobiet, spadała wraz z wiekiem osób. Najliczniejszą grupę pozostających bez pracy stanowiły osoby w wieku 18-24 lata. W rejestrach figurowało 205 takich osób, w tym 120 kobiet. Kolejną grupę stanowiły osoby w przedziale wiekowym 25-34 lata – 162 osoby, w tym 79 kobiet. Następna była grupa osób w wieku 35-44 lata – 129 osób, w tym 68 kobiet. W grupie wiekowej 45-54 lata zewidencjonowano 87 bezrobotnych, w tym 38 kobiet, natomiast mniej liczną grupę stanowiły osoby w przedziale wiekowym 55-59 lat – 13 osób, w tym 4 kobiety. Najmniej liczną grupą były osoby w wieku 60-64 lata, gdzie odnotowano tylko jednego mężczyznę. Nie odnotowano bezrobotnych wśród osób niepełnoletnich, w wieku 15-17 lat.

Dane te świadczą o trudnościach w znalezieniu pracy przez ludzi młodych, kończących naukę i zarazem oddają pozytywny obraz osób starszych, które, jak można mniemać, albo są w dalszym ciągu czynne zawodowo, albo zostały już objęte świadczeniami przedemerytalnymi.

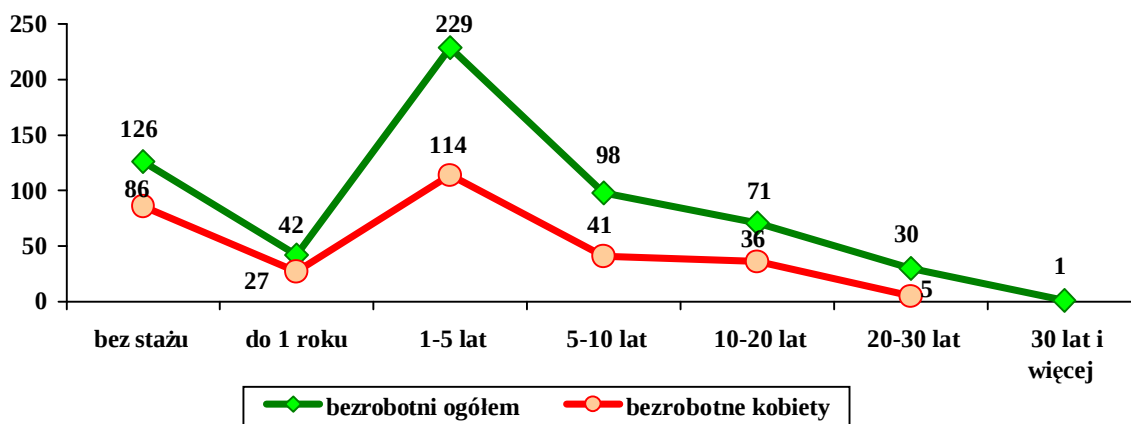
Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy i płci w 2004 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Turku.

Z analizy danych wynika, iż najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych z końcem 2004 roku stanowiły osoby bezskutecznie poszukujące zatrudnienia od ponad 24 miesięcy – ogółem 208 osób, w tym 135 kobiet. Bezrobotni pozostający bez pracy przez okres 6-12 miesięcy byli grupą 108 osób, w tym 51 kobiet. Grupę pozostających bez zatrudnienia do 3 miesięcy stanowiło 88 osób, w tym 35 kobiet. Nieco mniejszą grupę tworzyły osoby pozostające bez pracy w czasie 3-6 miesięcy – 86 osób, w tym 47 kobiet. 77 osób nie posiadało żadnego zatrudnienia w okresie 12-24 miesięcy. W tej grupie było 36 kobiet. Najmniejszą grupę stanowiły osoby pozostające bez pracy do 1 miesiąca. Tych osób było 30, w tym 5 kobiet.

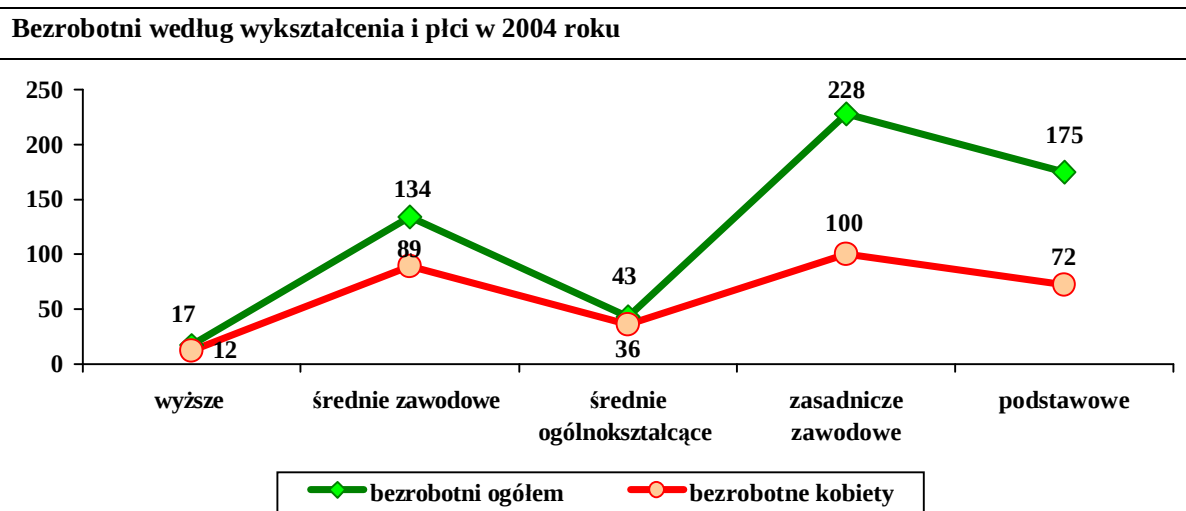
Bezrobotni według stażu pracy i płci w 2004 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Turku.

Najliczniej reprezentowaną grupę wśród bezrobotnych z końcem 2004 roku stanowiły osoby legitymujące się stażem pracy 1-5 lat – 229 osób, w tym 114 kobiet. Następną grupę tworzyły osoby nieposiadające żadnego stażu pracy, czyli absolwenci bądź osoby nigdy niepracujące. Ogółem było ich 126 osób, w tym 86 kobiet. Kolejne grupy stanowiły osoby ze stażem pracy 5-10 lat – 98 osób, w tym 41 kobiet, a także ze stażem 10-20 lat – 71 osób, w tym 36 kobiet. Następne grupy bezrobotnych legitymowały się stażem pracy do 1 roku – 42 osoby, w tym 27 kobiet, oraz stażem między 20 a 30 lat – 30 osób, w tym 5 kobiet. Najmniej bezrobotnych zanotowano w grupie osób legitymujących się stażem 30-letnim i dłuższym – w grupie tej znajdował się tylko jeden mężczyzna. Dane te wskazują jednak najprawdopodobniej na to, że osoba ta nabyła już uprawnienia emerytalne bądź też prawo do świadczeń przedemerytalnych.

Analizując powyższe zestawienie, należy zwrócić uwagę na niską liczbę bezrobotnych wśród osób ze stażem do jednego roku oraz systematycznie zmniejszającą się liczbę pozostających bez pracy w gronie osób ze stażem powyżej roku. Taki stan rzeczy utrudnia rozpoczęcie kariery zawodowej osobom młodym, które kończą naukę, szukają pierwszej pracy i dotychczas nie miały okazji zdobyć doświadczenia zawodowego.

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Turku.

Poziom wykształcenia ma istotny wpływ na sytuację osoby na rynku pracy. Jak wskazuje wykres, najwyższe bezrobocie z końcem 2004 roku osiągały osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Takich osób było aż 228, w tym 100 kobiet. Kolejną liczną grupą bezrobotnych były osoby z wykształceniem podstawowym – 175 osób, w tym 72 kobiety. Znaczną grupę stanowili bezrobotni z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym – 134

osoby, w tym 89 kobiet. Problem braku zatrudnienia w najmniejszym stopniu dotyczył osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (43 osoby, w tym 36 kobiet) i wyższym (ogółem 17 osób, w tym 12 kobiet). Dlatego istotne jest, by zwracać szczególną uwagę na kształcenie dzieci i młodzieży oraz dokształcanie dorosłych.

2.5. KWESTIA UZALEŻNIEŃ

Problemy wynikające z picia alkoholu i zażywania narkotyków stanowią obecnie jedną z poważniejszych kwestii społecznych. Zjawisko to ma istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego (wzrasta liczba nieletnich nietrzeźwych sprawców przestępstw, ale również nieletnich nietrzeźwych ofiar), jak również ogólny stan zdrowia populacji, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy, a także na relacje interpersonalne z rówieśnikami i środowiskiem rodzinnym. Ilość osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych jest trudna do ustalenia. Z jednej strony możemy się opierać na danych szacunkowych ustalonych dla populacji, m.in. przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, które prezentuje poniższe zestawienie, z drugiej na danych przedstawianych przez poszczególne instytucje podejmujące kwestie uzależnień w swej działalności statutowej.

Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych					
		W Polsce 38,6 mln	W mieście 100 tys. mieszk.	W mieście 25 tys. mieszk.	W gminie 10 tys. mieszk.
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Definiując problem alkoholizmu, przyjmuje się, że jest to całokształt problemów związanych z używaniem napojów alkoholowych. Rozumie się przez to zarówno upośledzenie decyzji dotyczących rozpoczynania picia alkoholu, jak i polegających na niemożności przzerwania picia alkoholu.

Problem alkoholizmu rozpatrywany jest w dwóch płaszczyznach:

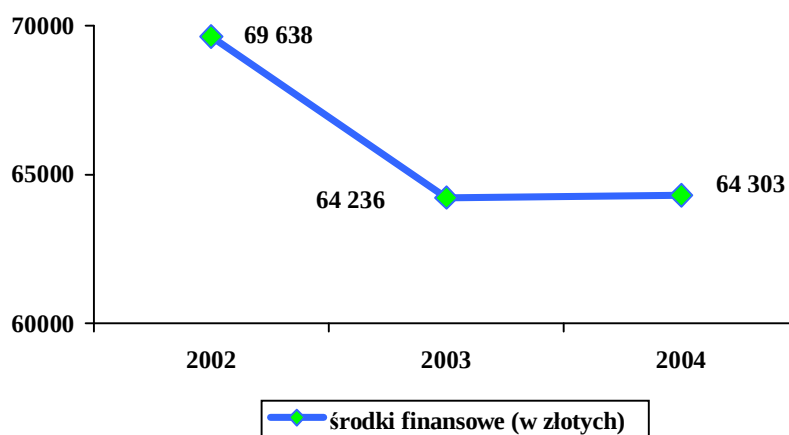
- jako choroba alkoholowa (utrata kontroli picia, niemożność utrzymania się w abstynencji);
- jako zagadnienie spożycia napojów alkoholowych i akceptowanych przez społeczeństwo wzorów picia, co stwarza konieczność poszukiwania alkoholu.

Rozmiary zjawiska uzależnień odnotowane w oficjalnych statystykach różnią się od faktycznego stanu. Najlepiej widać to w sferze odczuć społecznych mieszkańców, którzy bardzo często wskazują na alkoholizm jako poważny problem społeczny. Spośród wszystkich rodzin objętych wsparciem przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrej w 2004 roku, 11 rodzin (liczących 40 osób) ubiegających się o pomoc swą trudną sytuację życiową tłumaczyło problemem alkoholowym. Nie jest uwidocznione używanie narkotyków. Z tytułu narkomanii Ośrodek nie świadczył pomocy, co jednak nie może być tożsame z twierdzeniem zupełnego braku występowania zjawiska.

Aby eliminować niekorzystny wpływ alkoholizmu na społeczność gminy, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia. Ważną rolę odgrywają w tym procesie uchwalane corocznie programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach przysługujących jej uprawnień.

W 2004 roku Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przyjęła 11 wniosków dotyczących skierowania na leczenie odwykowe osób uzależnionych, z tego 2 osoby skierowano na leczenie. W analizowanym okresie GKRPA dokonała również 3 kontroli punktów prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych.

Środki finansowe służące rozwiązywaniu problemów uzależnień w latach 2002-2004

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrej.

Wielkość środków przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych w gminie w latach 2002-2004 ulegała wahaniom. W 2002 r. wynosiła 69.638 zł, w roku następnym znacznie spadła do poziomu 64.236 zł, a w 2004 nieco wzrosła do wysokości 64.303 zł.

2.6. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwe piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność gminy.

Na terenie gminy funkcjonuje Posterunek Policji w Dobrej, który na koniec 2004 roku posiadał stan etatowy: kierownika, 1 osobę zespołu kryminalnego, 2 osoby zespołu prewencji oraz 2 dzielnicowych.

Posterunek informuje, że w roku 2004 wszczęto ogółem 126 dochodzeń, które pozwoliły stwierdzić 156 zdarzeń przestępczych, z czego wykryto 128 przestępstw.

Przestępczość na terenie gminy – dane na koniec 2004 r.

Kwalifikacja prawna	Dochodzenia wszczęte	Sprawy stwierdzone	Sprawy wykryte	Wskaźnik wykrywalności (%)
ogółem	126	156	128	81,0
kryminalne	69	80	54	65,1
gospodarcze	7	35	34	97,1
przeciwko życiu	10	5	5	100,0
przeciwko mieniu	51	93	66	69,5

Dane Posterunku Policji w Dobrej.

Niestety nie dysponujemy danymi przedstawiającymi sytuację w trzech kolejnych latach. Warto jednak zauważyć, że komisariat odnotowuje wysoki wskaźnik wykrywalności, a w kategorii przestępstw przeciwko życiu wykrywalność wynosi aż 100%.

W roku 2004 w trybie rejestrowym umorzono 29 dochodzeń, a nie podjęto żadnego dochodzenia w tym trybie. Na dzień 31 grudnia 2004 roku Posterunek Policji w Dobrej nie posiadał żadnej sprawy w zawieszeniu.

Na terenie działania posterunku ogólnie odnotowano 45 zdarzeń drogowych, z czego 32 stanowiły kolizje drogowe, a 13 – wypadki drogowe, w tym jeden ze skutkiem śmiertelnym.

W analizowanym okresie zatrzymano na gorącym uczynku, podczas popełniania przestępstwa, 28 sprawców, w tym 21 osób kierujących pojazdami w ruchu drogowym. Wobec tych osób wniesiono za pośrednictwem Prokuratury Rejonowej akty oskarżenia do Sądu Rejonowego w Turku. W roku 2004 zespół prewencji zarejestrował 1.963 wykroczenia, pouczył 1.944 osoby, wystawionych zostało 180 mandatów karnych, wystosowano 19 wniosków do kolegium ds. wykroczeń. Wylegitymowano również 2.488 osób, przeprowadzono 148 interwencji, zatrzymano 23 dowody rejestracyjne oraz 17 dokumentów prawa jazdy.

Ponadto w 2004 roku dzielnicowi przeprowadzili 129 spotkań ze społeczeństwem gminy, które miały charakter informacyjny i prewencyjny, przeprowadzili również 88 interwencji. Dodatkowo w październiku i listopadzie 2004 roku nawiązano porozumienia z gimnazjum w Dobrej oraz szkołami podstawowymi w Dąbrowicy, Skęczniewie i Piekarach dotyczące współpracy pomiędzy Posterunkiem Policji w Dobrej a tymi szkołami.

2.7. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwale lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Tymczasem obecnie niepełnosprawność jest również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. W związku z tym polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

Osoby niepełnosprawne w gminie pod względem płci, ekonomicznych grup wiekowych, poziomu wykształcenia, kategorii niepełnosprawności i aktywności ekonomicznej w roku 2002 (liczba osób)

NIEPEŁNOSPRAWNI MIESZKAŃCY GMINY DOBRA											
934											
PŁEĆ											
NIEPEŁNOSPRAWNI MĘŻCZYŻNI					NIEPEŁNOSPRAWNE KOBIETY						
446					488						
EKONOMICZNE GRUPY WIEKOWE											
przedprodukcyjny		produkcyjny		poprodukcyjny		przedprodukcyjny		produkcyjny		poprodukcyjny	
22		289		135		12		196		280	
POZIOM WYKSZTAŁCENIA											
wyższe	policealne	średnie	zasadnicze	podstawowe i niżej	wyższe	policealne	średnie	zasadnicze	podstawowe i niżej		
2	15	50	100	279	7	5	38	44	394		
KATEGORIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI											
prawnie			tylko biologicznie			prawnie			tylko biologicznie		
354			92			332			156		
AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA											
aktywni zawodowo		bierni zawodowo		nieustalony status na rynku pracy		aktywni zawodowo		bierni zawodowo		nieustalony status na rynku pracy	
98		348		-		61		427		-	

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

Według Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań, w gminie Dobra w roku 2002 mieszkały łącznie 934 osoby niepełnosprawne, w tym 446 mężczyzn oraz 488 kobiet. Jeśli chodzi o wyszczególnienie osób niepełnosprawnych według ekonomicznych grup wieku, to największą grupę stanowiły osoby w wieku produkcyjnym (485), następnie były osoby w wieku poprodukcyjnym (415). Najmniejszą grupę stanowiły dzieci i młodzież do 18 roku życia (34 osoby).

Spośród osób niepełnosprawnych największa grupa (łącznie 673 osoby) posiadała wykształcenie co najwyżej podstawowe. 144 osoby niepełnosprawne legitymowały się wykształceniem zasadniczym zawodowym, 88 osób – wykształceniem średnim zawodowym lub ogólnokształcącym, a 20 osób wykształceniem policealnym. Odnotowano także 9 osób niepełnosprawnych z wykształceniem wyższym.

Jeśli chodzi o kategorię niepełnosprawności, to odnotowano łącznie 686 osób niepełnosprawnych prawnie oraz 248 osób niepełnosprawnych tylko biologicznie. Wśród niepełnosprawnych było 159 osób aktywnych zawodowo. Tę grupę tworzyło 148 pracujących oraz 11 bezrobotnych. Odnotowano także bardzo liczną grupę niepełnosprawnych biernych zawodowo – aż 775 osób. Żadna z osób niepełnosprawnych nie miała nieustalonego statusu na rynku pracy, co należy przyjąć z zadowoleniem. Należy również zaznaczyć, że spośród niepełnosprawnych tylko 144 osoby mieszkały w mieście Dobra, natomiast aż 788 osób stanowili mieszkańcy wsi zlokalizowanych na terenie gminy.

2.8. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego, mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania. Podstawowym narzędziem badawczym, za pomocą którego identyfikowano problemy społeczne gminy, była ankieta rozesłana do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej, między innymi do osób reprezentujących wybrane instytucje lokalne, takie jak: ośrodek zdrowia, kościół, szkoła, a także do pracowników socjalnych MGOPS, radnych, mieszkańców gminy.

Z nadesłanych odpowiedzi wyłonił się obraz najistotniejszych kwestii dotyczących lokalną społeczność.

Słabe strony gminy

Wśród słabości gminy pojawia się kilka kwestii. Najistotniejszą z nich jest brak zakładów pracy, a więc miejsc pracy, zwłaszcza dla młodzieży. Kolejną bolączką jest brak dobrych dróg i komunikacji autobusowej z siedzibą gminy i powiatu, a także brak oświetlenia na wsiach. Zaniepokojenie respondentów wzbudza również brak solidarności sąsiedzkiej.

Zwrócono także uwagę na to, że powinien ulec zmianie stosunek władz samorządowych do organizacji społecznych, zwłaszcza Ochotniczej Straży Pożarnej, oraz że należy przeznaczyć więcej środków na zakup sprzętu przeciwpożarowego. Należałoby również zmienić kryteria, według których przyznawana jest pomoc. Pojawiła się także kwestia uruchomienia punktu skupu produktów rolnych: zboża, ziemniaków, a także owoców.

Najważniejsze problemy społeczne w gminie

Za najważniejsze problemy w gminie uznano ubóstwo, alkoholizm i przemoc, a także bezrobocie. Innym, poważnym zagadnieniem, wskazanym przez respondentów, jest opieka nad dziećmi w okresie wakacji, a także zbyt wysokie ceny książek niezbędnych do nauki w szkole. Zwrócono również uwagę na potrzebę zwiększenia pomocy dla rodzin ubogich.

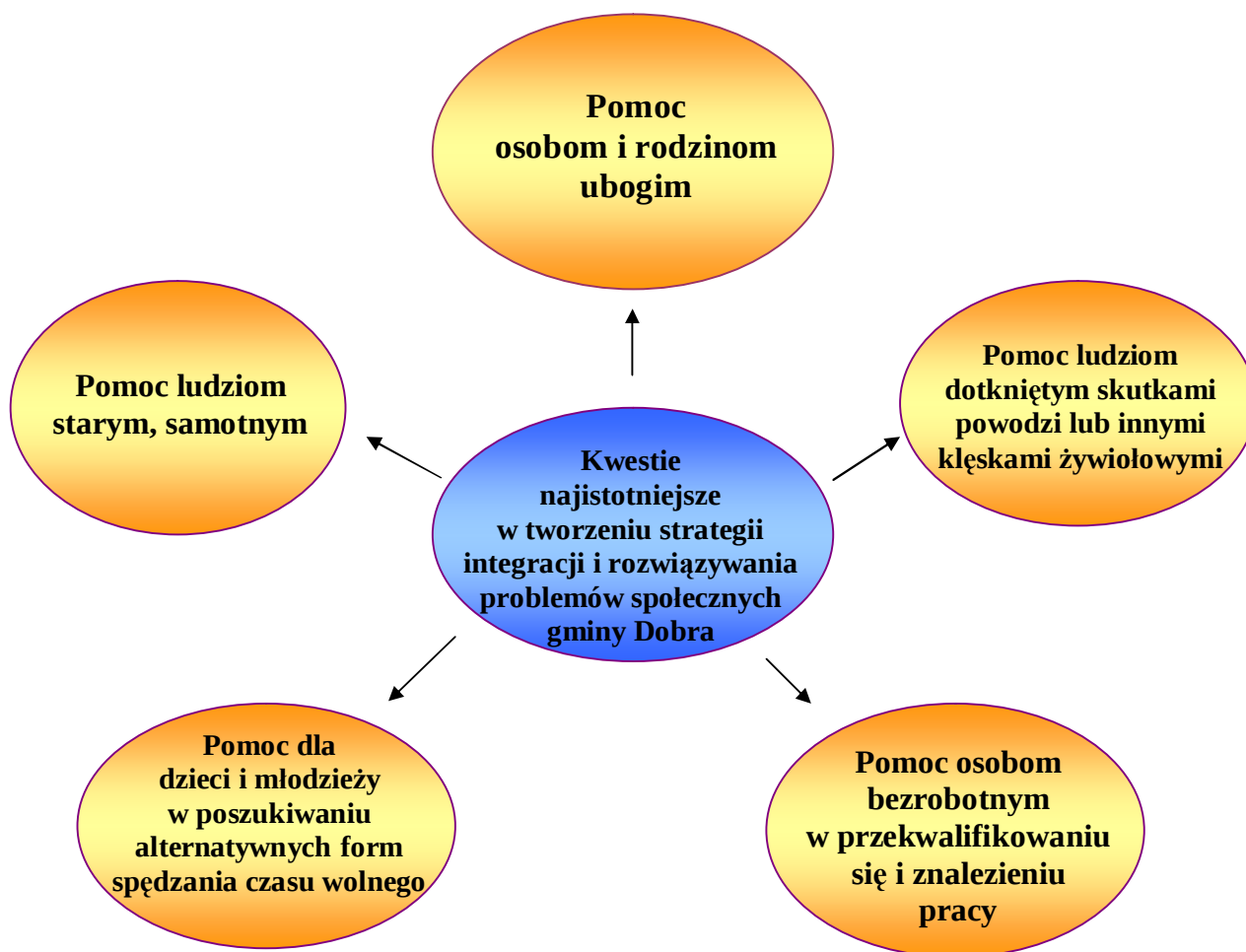
Szczególnie narażone grupy społeczne oraz miejsca wymagające interwencji

Za szczególnie narażone uznano dzieci, zwłaszcza z rodzin patologicznych i wielodzietnych, rolników posiadających małe gospodarstwa rolne, a także młodzież, dla której nie ma pracy. Kolejną grupę dotkniętą lokalnymi problemami społecznymi stanowią bezrobotni (i ich rodziny). Do osób narażonych zaliczono również ludzi starszych oraz osoby nieradzące sobie w życiu.

Uznano również, że pomoc społeczna powinna być kierowana do mieszkańców poszczególnych wsi, a szczególnie nadzorem należy objąć okolice zbiornika „Jeziorsko”.

Kwestie uznane za najistotniejsze w tworzeniu strategii

Ankietowani wskazali również problemy, na których powinna skupić się lokalna strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych gminy Dobra. Wybierając trzy najistotniejsze kwestie z zamkniętego katalogu, respondenci uznali, że w pierwszej kolejności należy pomóc osobom i rodzinom ubogim oraz dzieciom i młodzieży w poszukiwaniu alternatywnych form spędzania wolnego czasu. Należy także wspierać ludzi dotkniętych skutkami powodzi lub innymi klęskami żywiołowymi, pomagać osobom bezrobotnym w przekwalifikowaniu się i znalezieniu pracy oraz wspierać ludzi starych i samotnych.

Badania własne Centrum AV.

Ponadto do kwestii ważnych zaliczono pomoc rodzinom dotkniętym problemem uzależnień, pomoc dla samotnych kobiet w ciąży i matek, które są w trudnej sytuacji życiowej, a także wsparcie osób niepełnosprawnych oraz osób bezdomnych.

2.9. ANALIZA SWOT

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest coraz powszechniej stosowana w pracach nad strategią analiza SWOT. Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed

organizacją. Analizę tę można z powodzeniem zastosować do dowolnego przedsięwzięcia, włącznie z programowaniem strategicznym.

Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

Analiza SWOT została przygotowana w miejscowym Ośrodku Pomocy Społecznej. Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- **sily** – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **słabości** – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **szanse** – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- **zagrożenia** – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Wynik prac obrazują prezentowane poniżej zestawienia. Dodać należy, że w analizie SWOT odniesiono się wyłącznie do kwestii społecznych.

Kwestia osób uzależnionych

Mocne strony

- kadra dobrze przygotowana do pracy z osobami uzależnionymi,
- dobrze przygotowana baza lokalowa,
- funkcjonowanie bazy leczenia odwykowego,
- prawidłowe wykorzystywanie środków pochodzących z zezwoleń,
- dysponowanie stałymi środkami finansowymi na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych,
- wymiana doświadczeń między instytucjami zajmującymi się uzależnieniami,
- wystarczający stan zatrudnienia w lecznictwie.

Słabe strony

- brak miejsc pobytu dla ofiar przemocy,
- brak zlokalizowanych w gminie organizacji pozarządowych zajmujących się osobami uzależnionymi,
- niewłączanie się społeczności lokalnej w działania pomocowe,
- ograniczona współpraca z Kościołem.

Szanse

- traktowanie uzależnienia jako problemu społecznego,
- współpraca fachowców różnych dziedzin na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom,
- istnienie systemu wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej pomocy.

Zagrożenia

- nieskuteczne i nieefektywne działania podejmowane na rzecz osób uzależnionych,
- niedostatecznie wykorzystany system informacji,
- istnienie zjawiska zmęczenia, bezsilności i bezradności w społeczeństwie.

Rozwój kadr i służb pomocowych

Mocne strony

- pomoc Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych,
- wyspecjalizowana kadra pracowników pomocy społecznej w gminie,
- wyspecjalizowani pracownicy kompleksowo zajmujący się rodzinami z różnymi problemami,
- prowadzenie działań socjalnych z rodziną,
- łatwy dostęp do placówki oświatowej zajmującej się kształceniem w zakresie usług opiekuńczych.

Słabe strony

- przeciążenie pracowników socjalnych ilością zadań,
- brak zlokalizowanej na terenie gminy placówki opiekuńczo-wychowawczej.

Szanse

- dobre przygotowanie zawodowe absolwentów szkolnictwa do potrzeb rynku w zakresie służb pomocy społecznej,
- współpraca z jednostkami pomocy społecznej prowadzonymi przez inne podmioty.

Zagrożenia

- niewystarczająca w stosunku do potrzeb ilość wykwalifikowanej kadry,
- niewystarczające doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej; brak udziału w szkoleniach.

Kwestie dzieci, młodzieży i rodziny

Mocne strony

- współpraca instytucji zajmujących się problematyką dzieci i młodzieży,
- właściwa komunikacja pomiędzy pracownikami sfery rządowej i pozarządowej,
- aktywna działalność pracowników służb społecznych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- wspieranie przez samorząd organizacji pozarządowych i grup nieformalnych pracujących na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny,
- prowadzenie przez samorząd działań zapobiegających dysfunkcjom rodziny,
- wykorzystywanie potencjału zawodowego i naukowego pracowników pomocy społecznej z terenu gminy,
- aktywne poszukiwanie środków pozabudżetowych.

Słabe strony

- niedostateczna ilość środków finansowych,
- nieadekwatne do potrzeb zatrudnienie kadry merytorycznej oraz specjalistów do pracy z rodziną w systemie pomocy społecznej,
- brak działań w kierunku rozwoju zastępczej opieki rodzinnej nad dziećmi,
- brak zlokalizowanych w gminie placówek resocjalizacyjnych oraz dostatecznej ilości ośrodków wsparcia dla rodzin w kryzysie,
- brak dostępu do różnorodnych form spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży.

Szanse

- wzrost znaczenia organizacji pozarządowych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- członkostwo Polski w Unii Europejskiej jest szansą na poprawę polityki społecznej wobec dzieci, młodzieży i rodziny,
- decentralizacja władzy sprzyjająca pomocy społecznej dzieciom i młodzieży,
- prowadzenie programów profilaktycznych przez szkoły z terenu gminy.

Zagrożenia

- występowanie na terenie gminy zjawisk uzależnienia od pomocy społecznej i wyuczonej bezradności, a także zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnień, zjawiska rozpadu więzi rodzinnych, bezrobocia, przemocy w rodzinie i ubóstwa,
- marginalizacja i alienacja grup i osób,
- niski poziom współpracy pomiędzy szkołą a rodziną,
- niewystarczająca opieka medyczna szkół,

- niewystarczające środki publiczne,
- brak oferty szkoleń i doskonań zawodowych w dziedzinie pracy z dziećmi, młodzieżą i rodziną skierowanych do kadry,
- brak różnych form spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież,
- niski poziom kultury prawnej społeczeństwa,
- brak stabilności prawnej w dziedzinie pomocy społecznej dziecku i rodzinie.

Kwestia osób bezrobotnych

Mocne strony

- przygotowanie pracowników ośrodków pomocy społecznej do pracy z osobami bezrobotnymi.

Słabe strony

- wysoka skala bezrobocia na terenie gminy; wysokie bezrobocie długotrwale zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet,
- występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia,
- brak zlokalizowanych na terenie gminy organizacji pozarządowych pomagających osobom bezrobotnym,
- brak lokalnych przedsięwzięć wartych upowszechnienia.

Szanse

- istnienie lokalnych i regionalnych działań skierowanych do osób długotrwale bezrobotnych,
- powiązanie programów skierowanych do osób długotrwale bezrobotnych oraz skierowanych na rozwój zasobów ludzkich, rozwój przekwalifikowań i reorganizacji,
- wzrost dostępności kształcenia ustawicznego na obszarach wiejskich.

Zagrożenia

- rozwój zjawiska wykluczenia społecznego w niektórych grupach społecznych lub/i w układzie geograficznym,
- nie wzrasta mobilność zawodowa,
- zjawisko osłabienia instytucji rodzinnych w zbiorowościach dotkniętych długotrwałym bezrobociem,
- istnienie zjawiska nielegalnego zatrudnienia.

Kwestia ludzi starszych

Mocne strony

- określony standard usług dla osób starszych,
- dostateczny dostęp dla osób starszych do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- profesjonalne przygotowanie kadry w dziedzinie spraw osób starszych,
- prawidłowy obieg informacji o formach pomocy społecznej,
- dobra dostępność domów pomocy społecznej,
- zmniejszająca się liczba osób oczekujących na umieszczenie w DPS,
- możliwość realizowania się osób starszych w organizacjach samopomocowych.

Słabe strony

- niewystarczająca liczba osób zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej, a zajmujących się problematyką osób starszych,
- wzrost liczby świadczeniobiorców pomocy społecznej,
- marginalizacja problemów osób starszych,
- brak małych form pomocy społecznej dla osób starszych,
- zmiana modelu rodziny wielopokoleniowej na jedno-, dwupokoleniową,
- brak możliwości kontynuacji aktywności zawodowej przez osoby starsze,
- niski poziom życia osób starszych;
- niekorzystanie z pomocy wolontariuszy w dziedzinie pomocy osobom starszym.

Szanse

- dokładne rozpoznanie potrzeb wśród osób starszych,
- brak problemu ujawniających się enklaw starości,
- niewystępowanie niekorzystnych zjawisk demograficznych.

Zagrożenia

- brak szkoleń dla kadry realizującej pomoc osobom starszym,
- niedostosowywanie standardów usług do wymogów Unii Europejskiej,
- wzrost liczby osób samotnych,
- infrastruktura niedostosowana do osób starszych,
- migracja ludzi młodych na inne tereny,
- niesprzyjająca pomocy osobom w III wieku ogólna sytuacja społeczna i finansowa kraju,
- nowy system emerytalno-rentowy nie jest szansą na poprawę warunków życia osób starszych,
- postęp medycyny nie wpływa na poprawę sytuacji zdrowotnej osób starszych,

- niekorzystne dla pomocy społecznej założenia świadczeń służby zdrowia.

Kwestia osób niepełnosprawnych

Mocne strony

- zaangażowanie środowiska osób niepełnosprawnych w działalność samopomocy,
- rozpowszechnianie w środowisku pozytywnych wzorców postaw filantropijnych i charytatywnych,
- dostatecznie rozpoznawane potrzeby osób niepełnosprawnych w kontekście środowiska lokalnego,
- pełne rozpoznanie liczby osób niepełnosprawnych.

Słabe strony

- brak różnorodnych organizacji pozarządowych funkcjonujących w sferze niepełnosprawności,
- istnienie barier utrudniających pełen udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
- nierównomierna i niewystarczająca oferta pomocy osobom niepełnosprawnym,
- niedostateczna baza rehabilitacyjna i oferta opieki nad osobami niepełnosprawnymi.

Szanse

- wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych; edukowanie o rozumieniu ich potrzeb,
- upowszechnianie w mediach problematyki niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw.

Zagrożenia

- nierównomierne korzystanie ze środków pozabudżetowych i pomocowych,
- sytuacja ekonomiczno-gospodarcza kraju niesprzyjająca pomocy osobom niepełnosprawnym,
- zmniejszająca się liczba miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- wzrost zapotrzebowania na placówki opieki stacjonarnej, usługi opiekuńcze i stacjonarne,
- nielikwidowanie barier architektonicznych.

Poziom zaspokajania potrzeb uznanych za podstawowe

Mocne strony

- istnienie terenów rekreacyjnych i wypoczynkowych w gminie,
- dobrze rozwinięta sieć telekomunikacyjna.

Słabe strony

- niewystarczająca ilość mieszkań komunalnych i socjalnych,
- niedostatecznie rozwinięta infrastruktura komunalna,
- niewłaściwa gospodarka odpadami komunalnymi i przemysłowymi,
- niewystarczająco rozwinięta sieć komunikacyjna.

Szanse

- wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców,
- dobre powiązania sieci dróg lokalnych z krajowymi,
- rozwój agroturystyki.

Zagrożenia

- nie zwiększa się dostępność szkół ponadgimnazjalnych, wyższych i językowych,
- niewykorzystywanie środków pomocowych na ochronę środowiska,
- niekorzystne dla komunikacji położenie regionu,
- wzrasta patologia spowodowana brakiem pracy i środków do życia.

2.10. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swym zasięgiem działania jej mieszkańców, które funkcjonują w obszarze polityki społecznej i rozwiązują dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe.

2.10.1. INSTYTUCJE OFERUJĄCE POMOC I WSPARCIE

Instytucją oferującą pomoc i wsparcie mieszkańcom gminy jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, mieszczący się w Dobrej na Placu Wojska Polskiego 10. Podmiotem prowadzącym jednostki jest Urząd Miasta i Gminy w Dobrej. Ośrodek realizuje zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych, m.in. koordynuje rozwiązywanie problemów społecznych w gminie. Oferta jednostki skierowana jest do mieszkańców gminy, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialno-bytowej i zdrowotnej. Kadra zatrudniona w MGOPS (4 pracowników socjalnych) uczestniczy w formach doskonalenia i podnoszenia swoich kwalifikacji, wśród których należy wymienić szkolenia oraz warsztaty

dotyczące przepisów prawnych związanych z pomocą społeczną i świadczeniami rodzinnymi, kontraktu socjalnego, budowania lokalnego systemu pomocy dziecku, decyzji w pomocy społecznej i świadczeniach rodzinnych, ubezpieczeń społecznych, funduszy strukturalnych.

W gminie Dobrej funkcjonują 4 stowarzyszenia oraz istnieją 3 parafie Kościoła rzymskokatolickiego. Do tych organizacji należą: Stowarzyszenie „Lepsza Gmina”, Klub Sportowy „Wicher” oraz Ochotnicza Straż Pożarna działające w Dobrej.

Samorząd gminy współpracuje z lokalnymi organizacjami sektora pozarządowego, mimo że ta współpraca nie jest uregulowana określonymi aktami prawa miejscowego. Współpraca ta odbywa się w zakresie: zlecenia realizacji zadań własnych (2 przypadki), dofinansowania działalności statutowej organizacji (2 przypadki), wsparcia rzeczowego (2 przypadki) oraz lokalowego (2 przypadki).

2.11. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ

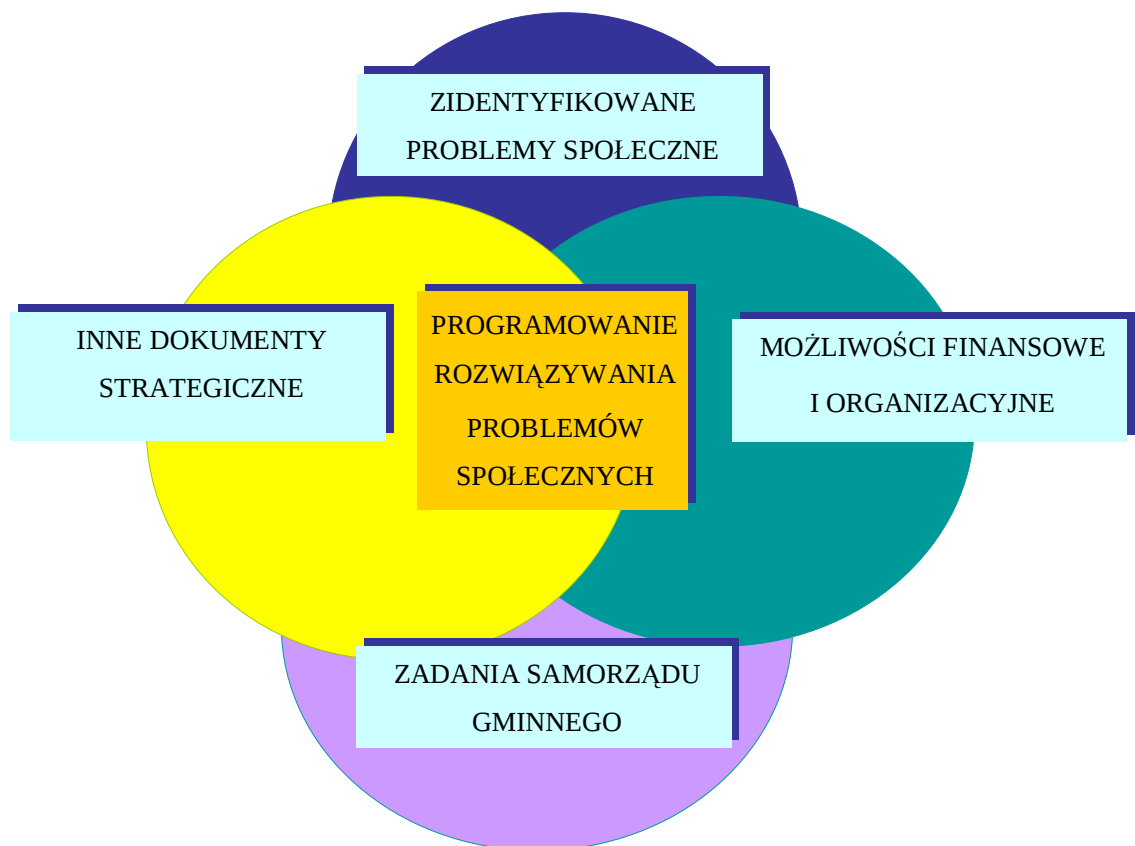
Dokonujący diagnozy problemów społecznych na terenie gminy zespół korzystał z szeregu możliwości, jakie stwarza funkcjonowanie jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, jednostek pozarządowych oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej. Nie poprzestając na analizie źródeł zastanych, którymi dysponują Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy i inne, korzystano obficie z bardzo wskazanych przy sporządzaniu analiz diagnostycznych źródeł wywołanych, tj. badań ankietowych i analizy SWOT.

Sumując uzyskane informacje i nakładając wyniki diagnozy na zakres możliwości kompetencyjnych samorządu, możemy wskazać najważniejsze obszary problemowe, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem troski samorządu lokalnego, a są one treścią części programowej niniejszego dokumentu. Zespół przygotowujący dokument uznał, że należy zaprogramować działania, zmierzające do rozwiązania następujących problemów:

- Dysfunkcje opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach wymagających profesjonalnej pomocy w rozwiązywaniu pojawiających się trudności.
- Bezrobocie skutecznie uniemożliwia realizację celów osobistych i zawodowych, pogłębiając obszary ubóstwa.
- Zapewnienie opieki osobom terminalnie chorym, starszym i niepełnosprawnym niezdolnym do samodzielnego funkcjonowania w środowisku.

- Uzależnienie od środków psychoaktywnych jest problemem społecznym, który przyczynia się do powstawania szeregu negatywnych zjawisk, skutecznie ograniczających wydolność rodzin oraz zagraża młodemu pokoleniu.
- Właściwa ocena możliwości lokalnego systemu pomocy społecznej i jego rozwój zgodnie ze zmieniającymi się potrzebami społecznymi może przyczynić się do skuteczniejszego wspierania mieszkańców. Ograniczona ilość organizacji pozarządowych na terenie gminy skutecznie utrudnia realizację nowatorskich rozwiązań oraz występowanie o fundusze wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych.

ZWIĄZEK ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH Z PROGRAMOWANIEM DZIAŁAŃ

Powyższy wykres przedstawia związek zidentyfikowanych w procesie badawczym problemów społecznych z czynnikami, które należy brać pod uwagę w programowaniu działań służących rozwiązywaniu problemów społecznych środowiska lokalnego. Oczywiście wpływ poszczególnych czynników jest złożony i niejednorodny. Największe znaczenie przy projektowaniu działań mają możliwości kompetencyjne samorządu lokalnego oraz warunki finansowe, nieco mniejszy, choć także istotny wpływ mają inne dokumenty strategiczne omówione w części wstępnej.

3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

W tej części strategii zawarte są programy szczegółowe polityki i pomocy społecznej, przeznaczone do realizacji na terenie gminy. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów szczegółowych i kierunków działań.

3.1. MISJA

DOBRA
GMINĄ ZAPEWNIAJĄCĄ MIESZKAŃCOM
MOŻLIWOŚCI ROZWOJU OSOBISTEGO
I ZAWODOWEGO ORAZ OGRANICZAJĄCĄ
MARGINALIZACJĘ I WYKLUCZENIE SPOŁECZNE

3.2. CELE STRATEGICZNE

Problem:

Dysfunkcje opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach wymagających profesjonalnej pomocy w rozwiązywaniu pojawiających się trudności.

Cel strategiczny 1

Budowa zintegrowanego systemu pomocy rodzinie

Cele szczegółowe:

1. Utrzymanie dziecka w rodzinie:
 - pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo w przezwyciężaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych poprzez odtworzenie albo wzmocnienie ich funkcji,
 - zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami,
 - pomoc młodzieży w życiowym usamodzielnieniu poprzez nabycie umiejętności społecznych umożliwiających prawidłową adaptację społeczną oraz integrację ze środowiskiem,
 - przeciwdziałanie szerzeniu się postaw destrukcyjnych, agresywnych, aspołecznych w środowisku dzieci i młodzieży.
2. Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców z zachowaniem priorytetu prorodzinnych form opieki zastępczej:
 - zagwarantowanie dzieciom i młodzieży właściwych warunków opiekuńczo-wychowawczych poprzez umieszczenie w prorodzinnych formach opieki najbardziej zbliżonych do środowiska rodzinnego lub formach instytucjonalnych, odpowiednio do diagnozy dziecka, na czas kryzysu rodziny naturalnej,
 - reintegracja rodziny poprzez ponowne podjęcie funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodzinę naturalną dziecka po przezwyciężeniu problemów życiowych stanowiących przyczynę umieszczenia dziecka poza rodziną oraz odtworzenie i wzmocnienie funkcji rodziny naturalnej.
3. Aktywne rozwiązywanie sytuacji kryzysowej w rodzinie:
 - objęcie opieką psychologiczną i pedagogiczną rodziny, w której występuje kryzys,
 - wsparcie instytucjonalne rodziny pozostającej w kryzysie.

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-3:

1. Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo-wychowawczym polegająca na:
 - diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci,
 - diagnozie – ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym.
2. Pomoc materialna dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej realizowana przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej:
 - z systemu pomocy społecznej,
 - z systemu świadczeń rodzinnych.
3. Rozwój sieci świetlic środowiskowych działających w poszczególnych miejscowościach, oferujących pomoc dzieciom z rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi poprzez: dożywianie, właściwą opiekę pedagogiczną, pomoc w rozwiązywaniu trudności szkolnych, możliwość konstruktywnego spędzania czasu wolnego, nabywanie przez dzieci różnych umiejętności społecznych koniecznych do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu.
4. Systematyczna współpraca z istniejącymi w powiecie jednostkami zapewniającymi całodobową opiekę dla dzieci.
5. Systematyczna współpraca z wymiarem sprawiedliwości właściwym ze względu na położenie gminy, w szczególności:
 - sądem rodzinnym,
 - kuratorami sądowymi dla dzieci i młodzieży.
6. Współpraca z organizacjami pozarządowymi promującymi rodzinne formy opieki zastępczej.
7. Współuczestnictwo w kampaniach medialnych i informacyjnych organizowanych przez inne podmioty pomocy społecznej (PCPR, inne).
8. Systematyczne współdziałanie Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczających do szkół, a w szczególności przeciwdziałanie pojawiającym się patologiom.
9. Podjęcie działań w kierunku utworzenia Ośrodka Interwencji Kryzysowej.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada i Urząd Miejski, szkoły, jednostki organizacyjne samorządu gminnego i pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Problem:

Bezrobocie skutecznie uniemożliwia realizację celów osobistych i zawodowych, pogłębiając obszary ubóstwa.

Cel strategiczny 2**Zwiększenie szans na podjęcie pracy zawodowej i przeciwdziałanie negatywnym skutkom społecznym wynikającym z bezrobocia****Cele szczegółowe:**

1. Przygotowanie i wspieranie bezrobotnego w trakcie poszukiwania pracy.
2. Niwelowanie psychospołecznych skutków bezrobocia osób pozostających bez pracy i ich rodzin.
3. Zwiększanie aktywności i zaangażowania osób bezrobotnych w działaniach służących usamodzielnieniu.
4. Uzyskanie kwalifikacji dostosowanych do sytuacji na rynku pracy.
5. Odbudowa i podtrzymanie umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnieniu ról społecznych.

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-5:

1. Praca socjalna. Zwiększenie szans na podjęcie zatrudnienia dokonuje się przez odpowiednie przygotowanie klienta do poszukiwania pracy, pomoc w znalezieniu ofert pracy, pośredniczenie w kontaktach z pracodawcami, kontakt z doradcą zawodowym, motywowanie do podjęcia nauki, uczestnictwa w kursach, monitorowanie i wspomaganie osoby bezrobotnej w działaniach służących rozwiązaniu problemu bezrobocia.
2. Pracownicy socjalni, prowadząc pracę socjalną z bezrobotnymi, ściśle współpracują z Powiatowym Urzędem Pracy oraz instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze zatrudnienia, bezrobocia oraz pośrednictwa pracy i doradztwa zawodowego.
3. Pracownicy socjalni inicjują i wspierają środowiskowe formy wsparcia dla bezrobotnych.
4. Praca socjalna jest prowadzona w szczególności w ramach Programów dla Bezrobotnych realizujących grupowe formy pracy socjalnej.
5. Współpraca z organizacjami z terenu powiatu i województwa w zakresie powołania Centrum Integracji Społecznej.

6. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie organizowania szkoleń, staży, robót publicznych.
7. Wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw poprzez ulgi podatkowe i partycypowanie w kosztach zatrudnienia osób długotrwale bezrobotnych.
8. Podjęcie działań w kierunku utworzenia jadłodajni dla osób ubogich.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada i Urząd Miejski, jednostki organizacyjne samorządu gminnego i pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Problem:

Zapewnienie opieki osobom terminalnie chorym, starszym i niepełnosprawnym niezdolnym do samodzielnego funkcjonowania w środowisku.

Cel strategiczny 3**Utrzymanie osób starszych, niepełnosprawnych i chorych
jak najdłużej w środowisku zamieszkania lub zapewnienie opieki****Cele szczegółowe:**

1. Zapewnienie odpowiednich form opieki osobom wymagającym takiej pomocy, aktywizowanie osób niepełnosprawnych do udziału w życiu społecznym.
2. Usprawnianie osób starszych, niepełnosprawnych.
3. Aktywizacja rodzin na rzecz zapewnienia opieki swoim najbliższym, wymagającym takiej pomocy.
4. Promowanie aktywnego i zdrowego stylu życia.

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-4:

1. Praca socjalna. Podejmowanie przez pracowników socjalnych działań mających głównie na celu ułatwianie kontaktów z placówkami służby zdrowia, udzielanie pomocy w korzystaniu z różnych form rehabilitacji leczniczej i społecznej, inicjowanie kontaktów rodzinnych oraz podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodziny w sprawowanie opieki nad osobą wymagającą takiej pomocy, uwrażliwienie społeczności lokalnych na potrzeby osób starszych, niepełnosprawnych, także rozpowszechnienie idei wolontariatu, objęcie opieką wolontarystyczną osób potrzebujących opieki, skorzystanie przez osoby starsze i niepełnosprawne z przysługujących uprawnień np. wyjazdu na turnus rehabilitacyjny, do sanatorium, w uzyskaniu odpowiedniego sprzętu rehabilitacyjnego itp.
2. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku lokalnym (utworzenie placówki rehabilitacyjnej na terenie gminy).
3. Zapewnienie całodobowej opieki w placówkach stacjonarnych.
4. W przypadku wyczerpania wszystkich możliwości zapewnienia opieki w środowisku, umieszczenie osób wymagających całodobowej opieki w zakładach opiekuńczo-leczniczych lub w domach pomocy społecznej.

5. Inicjowanie na terenie gminy rodzinnych form pomocy osobom starszym (Rodzinne Domy Pomocy Społecznej).
6. Podjęcie działań w kierunku utworzenia Dziennego Domu Pobytu oraz Środowiskowego Domu Samopomocy dla osób starszych i niepełnosprawnych.
7. Współdziałanie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie likwidacji barier architektonicznych i komunikacyjnych.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada i Urząd Miejski, jednostki organizacyjne samorządu gminnego i pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Problem:

Uzależnienie od środków psychoaktywnych jest problemem społecznym, który przyczynia się do powstawania szeregu negatywnych zjawisk, skutecznie ograniczających wydolność rodzin oraz zagraża młodemu pokoleniu.

Cel strategiczny 4**Sprawny system profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień
na terenie gminy****Cele szczegółowe:**

1. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów uzależnień.
2. Zmniejszanie rozmiarów problemów, które aktualnie występują.
3. Zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z problemami już istniejącymi.
4. Przeciwdziałanie przemocy domowej.

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-4:

1. Ograniczanie i zmiana struktury spożycia napojów alkoholowych.
2. Zmiana zachowań i postaw mieszkańców w sytuacjach związanych z alkoholem i narkotykami.
3. Zintensyfikowanie form profilaktyki alkoholowej i narkotykowej, kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży (zwiększenie środków finansowych).
4. Budowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej nad szkodliwymi formami postępowania osób nadużywających alkoholu.
5. Zwiększenie skuteczności i dostępności leczenia i terapii osobom uzależnionym i współuzależnionym w zakresie nowoczesnych strategii i metod rozwiązywania problemów uzależnień oraz wzmacnianie efektów leczenia.
6. Opracowanie i realizacja lokalnego programu przeciwdziałania narkomanii.
7. Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej w zakresie problematyki uzależnień.
8. Przeciwdziałanie przemocy domowej i zaniedbaniom – opracowanie i realizacja lokalnego programu przeciwdziałania przemocy domowej.
9. Podjęcie działań w kierunku utworzenia na terenie gminy Klubu AA oraz „telefonu zaufania”.

Cele i kierunki działań są realizowane zgodnie z przyjmowanym corocznie przez Radę Miejską Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zawierającym szczegółowe działania w tym zakresie.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada i Urząd Miejski, szkoły, jednostki organizacyjne samorządu gminnego i pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Problem:

Właściwa ocena możliwości lokalnego systemu pomocy społecznej i jego rozwój zgodnie ze zmieniającymi się potrzebami społecznymi może przyczynić się do skuteczniejszego wspierania mieszkańców. Ograniczona ilość organizacji pozarządowych na terenie gminy skutecznie utrudnia realizację nowatorskich rozwiązań oraz występowanie o fundusze wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych.

Cel strategiczny 5**Monitoring problemów społecznych oraz rozwój aktywności obywatelskiej****Cele szczegółowe:**

1. Ocena stanu potrzeb społecznych oraz działań funkcjonujących na terenie gminy organizacji pozarządowych.
2. Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Kierunki działań do celu szczegółowego 1:

1. Systematyczny monitoring problemów społecznych realizowany przez pracowników Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.
2. Systematyczna analiza zasobów finansowych przeznaczonych na realizację zadań własnych i zleconych.
3. Coroczne informowanie radnych i decydentów o istniejących potrzebach i kwestiach społecznych.
4. Analiza świadczonej pomocy ze względu na efektywność i właściwość adresatów.
5. Ciągłe podnoszenie kwalifikacji przez kadrę pomocy społecznej w celu lepszego rozpoznawania i reagowania na pojawiające się kwestie społeczne.
6. Zatrudnienie psychologa i prawnika w miejscowym Ośrodku Pomocy Społecznej.
7. Systematyczny monitoring istniejących i rozpoczynających się programów celowych i funduszy służący ewentualnemu pozyskiwaniu środków zewnętrznych na rozwiązywanie lokalnych potrzeb społecznych.
8. Doskonalenie systemu informacyjnego o możliwościach udzielania pomocy społecznej i wsparcia mieszkańcom gminy np. poprzez Internet oraz na łamach prasy lokalnej.

Kierunki działań do celu szczegółowego 2:

1. Kontynuacja systematycznej współpracy samorządu lokalnego z istniejącymi na terenie gminy organizacjami pozarządowymi,
2. Podjęcie działań w kierunku inwentaryzacji możliwości działania i potrzeb organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie gminy.
3. Analiza ofert organizacji pozarządowych na terenie powiatu i województwa.
4. Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi o działalności ponadlokalnej i ogólnopolskiej poprzez zaprezentowanie im walorów i możliwości samorealizacji na terenie gminy.
5. Rozszerzenie ruchu pozarządowego na terenie gminy poprzez uczestnictwo w szkoleniach dla liderów.
6. Propagowanie idei samopomocy, wolontariatu i obywatelskiego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej.
7. Podjęcie działań zmierzających do powołania Gminnego Centrum Wolontariatu.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada i Urząd Miejski, jednostki organizacyjne samorządu gminnego i pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII

3.3.1. MONITORING I EWALUACJA

Skuteczność funkcjonowania przyjętej strategii zależeć będzie od:

- a. monitoringu i ewaluacji,
- b. budowy programów celowych rozwijających przyjęte kierunki działań.

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych.

Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Ewaluacja jest działalnością z natury normatywną, gdyż z jednej strony wykorzystuje się w niej istniejące normy, z drugiej zaś w jej wyniku mogą pojawić się propozycje wprowadzenia nowych norm i procedur. Jest także działalnością instrumentalną, ponieważ jej podstawowym celem jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji.

Elementami skutecznego monitoringu i ewaluacji będą przede wszystkim:

a. Zespół wdrażający strategię.

Zespół powinien zostać powołany przez burmistrza odrębnym zarządzeniem, a w jego skład mogą wejść m.in.: zastępca burmistrza, sekretarz, kierownik Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, przedstawiciel Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, radni, przewodniczący Komisji Rodziny, Zdrowia i Opieki Społecznej Rady Miejskiej.

b. Roczna ocena wdrażania strategii.

Zespół wdrażający strategię winien się zbierać przynajmniej raz w roku i ocenić poziom wdrażania poszczególnych celów i kierunków działań. Zespół swoją ocenę powinien przekazać burmistrzowi i radzie, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań, np. programów celowych, programu rozwiązywania problemów alkoholowych etc.

3.3.2. CECHY PROGRAMÓW I PROJEKTÓW

Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu.

Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które Rada Miejska rocznie będzie przeznaczała na ten cel. Projekty można realizować w ramach:

- a. własnych zasobów samorządu (np. projekty MGOPS),
- b. poprzez organizacje pozarządowe,
- c. poprzez inne instytucje zewnętrzne.

Projekty i programy mogą być przyjmowane przez Radę Miejską stosownymi uchwałami, które winny przybierać formułę załączników do niniejszej strategii.

Projekty i programy realizowane w ramach strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań. Ponadto powinna je cechować:

1. **Efektywność** – jest to jedna z najbardziej pożądanых cech polityki społecznej i jednocześnie kryterium jej oceny. Stosowana jest w polityce społecznej w znaczeniach nadawanych jej przez ekonomię, prakseologię i socjologię. Jest to relacja między osiągniętymi bądź planowanymi celami (korzyściami) danego działania a ponoszonymi lub planowanymi nakładami. Można tego dokonać dwoma sposobami: osiągając maksymalny stopień realizacji celu przy danym nakładzie zasobów (zwiększenie wydajności) lub używając minimalnego nakładu środków, by w jak największym stopniu zbliżyć się do realizacji celu (oszczędzanie zasobów). Efektywne programy, realizowane w ramach strategii, rozwiązują jedną kwestię społeczną, nie przyczyniając się do powstania nowych. Służą zachowaniu równowagi między interesami różnych grup społecznych oraz podnoszą poziom zaspokajania potrzeb społeczeństwa, oszczędnie i wydajnie dysponując posiadanymi środkami.
2. **Skuteczność** – jest to zgodność między stanem rzeczy, określanym jako skutek danego działania, a zakładanym celem. Skuteczność jest stopniowalna: za skuteczne uznaje się nie tylko działania, których skutki są tożsame z celem, ale i te, które zbliżają do jego osiągnięcia. Skuteczność jest oceną, dla której punktem odniesienia jest wzorzec stanu docelowego. Ten stan docelowy w polityce społecznej może być postrzegany bardziej konkretnie – jako pożądane i zaplanowane zmiany w jakiejś dziedzinie życia społecznego (np. ograniczanie obszarów biedy).

3. **Celowość** – jest to cecha oznaczająca dotarcie z danym programem do środowiska osób rzeczywiście go potrzebujących. Ocena celowości powinna się opierać na rzetelnie przeprowadzonej diagnozie problemu.

4. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w strategii będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.

Inne dokumenty programowe w zakresie lokalnej polityki społecznej powinny być zgodne z wytyczonymi w niniejszym dokumencie celami strategicznymi i kierunkami działań. W szczególności powinny je rozwijać i uszczegóławiać. Odnosi się to do programów przyjmowanych przez organy samorządu corocznie, jak i dokumentów wieloletnich, m.in. do:

- Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,*
- Systemu Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną,*
- Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi,*
- Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,*
- Programu Przeciwdziałania Narkomanii.*

Autorzy niniejszego dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania tym wszystkim, którzy przyczynili się do identyfikacji najważniejszych problemów społecznych środowiska lokalnego oraz mają nadzieję na dalszą współpracę prowadzącą do zmiany społecznej.